

Projekt z dnia 5 maja 2023 r.

Strona | 1

PROJEKT PRZEPISÓW

dotyczących wsparcia osób z niepełnosprawnościami w korzystaniu ze zdolności do czynności prawnych

I. Przepisy ogólne

Art. .... Użyte w ustawie określenia oznaczają:

- 1) asystent prawny – osobę udzielającą wsparcia użytkownikowi asysty prawnej na zasadach określonych w ustawie;
- 2) osoba potrzebująca wsparcia w korzystaniu ze zdolności do czynności prawnych – osobę, w szczególności osobę z zaburzeniami psychicznymi, niepełnosprawnością intelektualną lub zaburzeniami neurorozwojowymi w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2123), która dla podjęcia czynności prawnej lub faktycznej z rozeznaniem wymaga pomocy asystenta prawnego lub pełnomocnika wspierającego;
- 3) osoba wspierana w korzystaniu ze zdolności do czynności prawnych – użytkownika asysty prawnej, mocodawcę na przyszłość, użytkownika pełnomocnictwa wspierającego;
- 4) pełnomocnik na przyszłość – pełnomocnika ustanowionego na wypadek zaistnienia wskazanych przez mocodawcę sytuacji, działającego na zasadach określonych w ustawie;
- 5) pełnomocnik wspierający – pełnomocnika ustanowionego przez sąd, działającego w imieniu osoby fizycznej na zasadach określonych w ustawie;
- 6) użytkownik asysty prawnej – osobę wspieraną w korzystaniu ze zdolności do czynności prawnych przez asystenta prawnego na zasadach określonych w ustawie;
- 7) użytkownik pełnomocnictwa wspierającego – osobę wspieraną w korzystaniu ze zdolności do czynności prawnych przez pełnomocnika wspierającego na zasadach określonych w ustawie;
- 8) osobą o złożonych potrzebach w komunikowaniu się – osobę o złożonych potrzebach w komunikowaniu się, o których mowa w art. 3 pkt 1b ustawy z dnia ...2023 r. o systemie wsparcia osób o złożonych potrzebach w komunikowaniu się (Dz. U. poz. ...).

Ministerstwo Rodziny
i Polityki Społecznej

Państwowy Fundusz
Rehabilitacji Osób
Niepełnosprawnych

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Art. .... 1. Osoby z niepełnosprawnościami mają prawo do korzystania ze zdolności do czynności prawnych, na równych zasadach z innymi osobami, we wszystkich aspektach życia.

2. Zasady zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami dostępu do wsparcia, którego mogą potrzebować przy korzystaniu ze zdolności do czynności prawnych, określają przepisy działu 3 rozdziału 1.

II. Przepisy materialne dotyczące asysty prawnej, pełnomocnictwa wspierającego i pełnomocnictwa na przyszłość

Dział 3

Instrumenty wyrównywania szans osób z niepełnosprawnościami

Rozdział 1

Asysta prawna, pełnomocnictwo wspierające i pełnomocnictwo na przyszłość

Oddział 1

Przepisy ogólne

Art. 1. Osoba potrzebująca wsparcia w korzystaniu ze zdolności do czynności prawnych ma prawo wyznaczyć osoby udzielające tego wsparcia zgodnie ze swoją wolą lub wystąpić o nie do sądu na zasadach określonych w niniejszym dziale.

Art. 2. W celu zapewnienia osobom z niepełnosprawnościami dostępu do wsparcia, którego mogą potrzebować przy podejmowaniu czynności prawnych, w tym przy składaniu oświadczeń woli, lub związanych z nimi czynności faktycznych zapewnia się tym osobom prawo korzystania ze wsparcia:

- 1) asystenta prawnego;
- 2) pełnomocnika wspierającego;
- 3) pełnomocnika na przyszłość.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Art. 3. Wsparcie wykonywane przez asystenta prawnego, pełnomocnika wspierającego lub pełnomocnika na przyszłość powinno uwzględniać wolę osoby potrzebującej wsparcia w korzystaniu ze zdolności do czynności prawnych i jej preferencje.

Strona | 3

Art. 4. Jeżeli czynność asysty prawnej, pełnomocnictwa wspierającego lub pełnomocnictwa na przyszłość wymaga wykładni woli osoby potrzebującej wsparcia w korzystaniu ze zdolności do czynności prawnych, stosuje się kryterium najlepszej wykładni woli, biorąc pod uwagę całokształt znanych okoliczności, w tym historię życia tej osoby, poprzednie oświadczenia woli w podobnych kontekstach, informacje dostępne dla osób, do których użytkownik asysty prawnej lub pełnomocnictwa wspierającego lub mocodawca ma zaufanie, uwzględnienie jego preferencji oraz wszelkie inne względy istotne w danym przypadku, zmierzające do możliwie najpełniejszego urzeczywistnienia woli tej osoby.

Art. 5. 1. Asystent prawny, pełnomocnik wspierający i pełnomocnik na przyszłość mają obowiązek wykonywać swoje czynności z należytą starannością, mając na względzie dobro osoby, na rzecz której czynności podejmują.

2. Asystent prawny, pełnomocnik wspierający i pełnomocnik na przyszłość nie mogą udzielać wsparcia przy czynnościach, w których:

- 1) są stroną lub pozostają z jedną ze stron w takim stosunku prawnym lub faktycznym, że skutek czynności oddziałuje na ich prawa lub obowiązki;
- 2) stroną jest ich małżonek, krewni lub powinowaci w linii prostej lub w linii bocznej do drugiego stopnia, albo osoba pozostająca z nimi we wspólnym pożyciu;
- 3) stroną są osoby związane z nimi z tytułu przysposobienia, opieki lub kurateli;
- 4) jest pełnomocnikiem lub pełnomocnikiem wspierającym innej strony.

Art. 6. Zasady wynagradzania asystenta prawnego ustanowionego przez sąd i pełnomocnika wspierającego są określone w art. 53a ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej.

Oddział 2

Asysta prawna

Ministerstwo Rodziny
i Polityki Społecznej

Państwowy Fundusz
Rehabilitacji Osób
Niepełnosprawnych

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Art. 7. Asystent prawny udziela wsparcia na podstawie umowy albo na podstawie postanowienia sądu.

Strona | 4

Art. 8. Asystent prawny ma prawo podejmowania czynności zmierzających do dokonania czynności prawnej przez użytkownika asysty prawnej.

Art. 9. 1. Asystent prawny nie może:

- 1) udzielać wsparcia więcej niż jednej stronie tego samego stosunku prawnego;
- 2) dokonywać czynności prawnych w imieniu użytkownika asysty prawnej;
- 3) świadczyć pomocy prawnej w rozumieniu odrębnych przepisów na rzecz użytkownika asysty prawnej.

2. Asystent prawny może dokonywać czynności prawnych w imieniu użytkownika asysty prawnej na podstawie pełnomocnictwa.

Art. 10. Przy wykonywaniu czynności wsparcia asystent prawny jest obowiązany powstrzymać się od wywierania wpływu na decyzje użytkownika asysty prawnej.

Art. 11. Nie można odmówić czynności prawnej z użytkownikiem asysty prawnej, w szczególności zawarcia umowy, tylko z tego powodu, że użytkownik asysty prawnej występuje z asystentem prawnym.

Art. 12. 1. Nie można odmówić asystentowi prawnemu udziału w spotkaniach, czynnościach, zebraniach, posiedzeniach lub rozprawach, do których obecności lub uczestnictwa jest uprawniony bądź zobowiązany sam użytkownik asysty prawnej, jeżeli udział asystenta prawnego jest związany z udzielaniem wsparcia na rzecz użytkownika asysty prawnej.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, asystent prawny jest obowiązany okazać na żądanie oświadczenie, o którym mowa w art. 15 ust. 3, albo zaświadczenie, o którym mowa w art. 560²⁷ Kodeksu postępowania cywilnego.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Art. 13. 1. Asystentem prawnym może być osoba fizyczna korzystająca z pełni praw cywilnych i obywatelskich oraz dająca rękojmię należytej staranności przy wykonywaniu czynności dla użytkownika asysty prawnej.

2. Asystentem prawnym nie może zostać osoba:

- 1) która została prawomocnie pozbawiona władzy rodzicielskiej;
- 2) która została prawomocnie skazana za przestępstwo przeciwko życiu, zdrowiu, wolności, mieniu, wiarygodności dokumentów, wolności seksualnej lub obyczajności albo za umyślne przestępstwo z użyciem przemocy wobec osoby lub za przestępstwo karnoskarbowe;
- 3) wobec której prawomocnie orzeczono zakaz prowadzenia działalności związanej z wychowywaniem, leczeniem, edukacją małoletnich lub opieką nad nimi lub obowiązek powstrzymywania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, zakaz kontaktowania się z określonymi osobami lub zakaz opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu;
- 4) wykonująca inne usługi dla użytkownika asysty prawnej, w tym osoba wykonująca usługi opiekuńcze, pielęgniarские lub asystencji osobistej.

3. Asystentem prawnym nie może zostać osoba, w stosunku do której występują okoliczności mogące wywołać uzasadnioną wątpliwość co do działania w interesie użytkownika asysty prawnej.

Art. 14. Przez umowę o asystę prawną asystent prawny zobowiązuje się do udzielania wsparcia użytkownikowi asysty prawnej w korzystaniu ze zdolności do czynności prawnych.

Art. 15. 1. Umowa o asystę prawną określa zakres czynności wsparcia, które w szczególności mogą obejmować:

- 1) zbieranie i przekazywanie wszystkich informacji o faktach mających znaczenie dla podejmowanej czynności prawnej przez użytkownika asysty prawnej;
- 2) pomoc użytkownikowi asysty prawnej w zrozumieniu przedmiotu i znaczenia podejmowanej przez niego czynności prawnej;
- 3) przedstawienie użytkownikowi asysty prawnej możliwych do przewidzenia skutków czynności prawnej;

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

4) ujawnianie oświadczenia woli użytkownika asysty prawnej, również przez złożenie w jego imieniu podpisu, jeżeli użytkownik asysty prawnej jako osoba dokonująca czynności prawnej nie jest w stanie wyrazić treści tego oświadczenia w sposób niebudzący wątpliwości;

5) ujawnianie decyzji użytkownika asysty prawnej dotyczących zdrowia, w tym w szczególności dotyczących wyrażania zgody na świadczenia zdrowotne, w tym na badanie lub zabieg operacyjny, na zastosowanie metod leczenia lub diagnostyki stwarzającej podwyższone ryzyko dla pacjenta oraz na eksperyment medyczny;

6) towarzyszenie użytkownikowi asysty prawnej w postępowaniach sądowych i w innych postępowaniach przed innymi organami władzy publicznej, w szczególności gdy wymagane jest osobiste stawiennictwo tego użytkownika;

7) towarzyszenie użytkownikowi asysty prawnej podczas wizyt lub spotkań, w których uczestniczenie asystenta prawnego użytkownik asysty prawnej uzna za wskazane, w szczególności w celu pozyskiwania niezbędnych informacji, a także w celu zrobienia niezbędnych notatek i zebrania dokumentów, które pozwolą użytkownikowi asysty prawnej na powzięcie niezależnej decyzji;

8) pomoc użytkownikowi asysty prawnej w zapewnieniu mu wystarczającego czasu na dokładne przemyślenie swojej decyzji;

9) podejmowanie działań mających na celu identyfikację technologii asystujących, które będą mogły zwiększyć niezależność użytkownika asysty prawnej;

10) wsparcie w upewnieniu się, że decyzje użytkownika asysty prawnej są realizowane zgodnie z jego wolą.

2. W razie wątpliwości co do zakresu asysty prawnej poczytuje się, że obejmuje ona czynności wymienione w ust. 1 pkt 1–3.

3. Użytkownik asysty prawnej składa na piśmie oświadczenie o zawarciu umowy o asystę prawną, w którym wskazuje w szczególności:

- 1) datę zawarcia umowy;
- 2) imię i nazwisko asystenta prawnego;
- 3) zakres udzielanego wsparcia.

4. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 3, jest dokumentem, który uprawnia asystenta prawnego do działania w zakresie zawartej umowy o asystę prawną.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

5. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór oświadczenia o zawarciu umowy o asystę prawną, mając na względzie zapewnienie czytelności i przejrzystości tych dokumentów.

Strona | 7

Art. 16. Asystent prawny może powierzyć udzielanie wsparcia wyłącznie osobie trzeciej wskazanej w umowie o asystę prawną.

Art. 17. 1. Asystent prawny za czynności wsparcia może pobierać wynagrodzenie, jeżeli strony tak postanowią.

2. Jeżeli strony zastrzegą odpłatność asysty prawnej, a nie określą wysokości wynagrodzenia lub podstaw do jego naliczenia, asystentowi prawnemu należy się wynagrodzenie odpowiednie do nakładu jego pracy.

Art. 18. 1. Użytkownik asysty prawnej może zawrzeć umowę o asystę prawną z więcej niż jednym asystentem prawnym.

2. W przypadku zawarcia umowy o asystę prawną z więcej niż jednym asystentem prawnym z takim samym zakresem czynności wsparcia, każdy z nich może działać samodzielnie, chyba że co innego wynika z treści umowy.

Art. 19. Asysta prawna wygasa wskutek śmierci użytkownika asysty prawnej lub asystenta prawnego.

Art. 20. Do umowy o asystę prawną w zakresie nieuregulowanym w niniejszym oddziale stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu.

Art. 21. 1. Sąd ustanawia asystenta prawnego dla osoby potrzebującej wsparcia, która nie może wskazać osoby, która podejmie się pełnienia funkcji asystenta prawnego.

2. Zasady postępowania w sprawie ustanowienia, ustania i nadzoru nad wykonywaniem asysty prawnej są określone w art. 560¹³ - art. 560⁴⁵ Kodeksu postępowania cywilnego.

Oddział 3

Pełnomocnictwo wspierające

Art. 22. 1. W sytuacji, w której osoba potrzebująca wsparcia w korzystaniu ze zdolności do czynności prawnych nie jest w stanie złożyć oświadczenia woli lub z którą brak jest jakiegokolwiek kontaktu nawet przy zastosowaniu komunikacji wspomagającej i alternatywnej (AAC), a istnieje jednocześnie potrzeba podjęcia określonych czynności prawnych na jej rzecz lub w jej imieniu, których, jak wskazuje całokształt okoliczności, niedokonanie spowoduje istotne negatywne skutki dla tej osoby lub jej mienia, sąd ustanawia dla niej pełnomocnika wspierającego.

2. Sąd nie może ustanowić pełnomocnika wspierającego, jeżeli wcześniej osoba potrzebująca wsparcia w korzystaniu ze zdolności do czynności prawnych wyznaczyła dla siebie pełnomocnika lub pełnomocnika na przyszłość w zakresie czynności prawnych, o których mowa w ust. 1.

3. Sąd może ustanowić pełnomocnika wspierającego na wniosek osoby potrzebującej wsparcia w korzystaniu ze zdolności do czynności prawnych w sytuacji, w której osoba ta potrzebuje wsparcia lub reprezentacji przy wskazanych we wniosku czynnościach, a sama nie jest w stanie wykonać tych czynności, w tym przy wsparciu asystenta prawnego, albo taki stan rzeczy może zaistnieć w przyszłości. W tym wypadku sąd jest związany wnioskiem co do zakresu pełnomocnictwa.

Art. 23. Sąd nie może ustanowić pełnomocnika wspierającego do reprezentowania w sprawach:

- 1) zawarcia, rozwiązania lub unieważnienia małżeństwa;
- 2) o uznanie dziecka;
- 3) udziału w wyborach;
- 4) darowizny nieruchomości, w której mieszka osoba, dla której został ustanowiony;
- 5) sporządzenia testamentu.

Art. 24. 1. Pełnomocnik wspierający ma obowiązek przed każdą czynnością prawną upewnić się, czy osoba, dla której został ustanowiony, jest w stanie sama dokonać danej czynności prawnej.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

2. W przypadku ustalenia, że użytkownik pełnomocnictwa wspierającego jest w stanie wykonać daną czynność prawną samodzielnie, pełnomocnik wspierający powinien odstąpić od działania w jej imieniu. Pełnomocnik wspierający niezwłocznie powiadamia właściwy sąd o zaistniałej sytuacji.

Strona | 9

Art. 25 1. Nie można odmówić pełnomocnikowi wspierającemu udziału w czynnościach prawnych wykonywanych w imieniu i na rzecz użytkownika pełnomocnictwa wspierającego, jeżeli jego udział jako pełnomocnika wspierającego jest związany z udzielonym pełnomocnictwem.

2. W przypadkach, o których mowa w ust. 1, pełnomocnik wspierający jest obowiązany okazać na żądanie zaświadczenie, o którym mowa w art. 560⁵⁰ Kodeksu postępowania cywilnego.

Art. 26. W zakresie nieuregulowanym w niniejszym oddziale do pełnomocnika wspierającego stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu cywilnego o pełnomocnictwie.

Art. 27. Zasady postępowania w sprawie ustanowienia, ustania i nadzoru nad wykonywaniem pełnomocnictwa wspierającego asysty prawnej są określone w art. 560⁴⁶-art. 560⁵⁷ Kodeksu postępowania cywilnego.

Oddział 4

Pełnomocnictwo na przyszłość

Art. 28. 1. Mocodawca, ustanawiając pełnomocnika na przyszłość, określa zakres pełnomocnictwa, a także okoliczności, w których pełnomocnictwo zaczyna obowiązywać.

2. Udzielenie pełnomocnictwa na przyszłość wymaga formy aktu notarialnego.

Art. 29. 1. Można ustanowić tylko jednego pełnomocnika na przyszłość.

2. Pełnomocnikiem na przyszłość może zostać pełnoletnia osoba fizyczna.

Art. 30. Pełnomocnik na przyszłość ma obowiązek przed każdą czynnością prawną upewnić się, czy jego mocodawca jest w stanie sam dokonać czynności prawnej. W przypadku ustalenia,

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

że mocodawca jest w stanie daną czynność wykonać samodzielnie, pełnomocnik powinien odstąpić od działania w jego imieniu.

Strona | 10

Art. 31. 1. Mocodawca i pełnomocnik na przyszłość w sytuacji, kiedy pełnomocnictwo będzie obejmowało stałe reprezentowanie powinni zawrzeć umowę w formie aktu notarialnego, która zawiera:

- 1) oznaczenie stron;
- 2) okoliczności, w których pełnomocnictwo zaczyna obowiązywać;
- 3) zakres pełnomocnictwa;
- 4) zasady wynagradzania pełnomocnika;
- 5) przypadki, w których pełnomocnictwo wygasa.

2. Do umowy pomiędzy mocodawcą a pełnomocnikiem na przyszłość stosuje się odpowiednio przepisy o zleceniu.

Art. 32. Pełnomocnictwo na przyszłość zgłasza się do Rejestru Pełnomocnictw Na Przyszłość, o którym mowa w art. 95zt ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. - Prawo o notariacie (Dz.U. z 2022 r. poz. 1799).

Art. 33. 1. W przypadku zaistnienia okoliczności, w których pełnomocnictwo na przyszłość zaczyna obowiązywać, pełnomocnik na przyszłość jest obowiązany niezwłocznie złożyć do Rejestru Pełnomocnictw Na Przyszłość, o którym mowa w art. 95zt ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. - Prawo o notariacie, oświadczenie o zaistnieniu tych okoliczności wraz ze związłym opisem tych okoliczności.

2. Oświadczenie, o którym mowa w ust. 1, składa się pod rygorem odpowiedzialności karnej jak za składanie fałszywych oświadczeń. Składający oświadczenie jest obowiązany do zawarcia w nim klauzuli następującej treści:

„Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.”.

Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za składanie fałszywych oświadczeń.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

3. Pełnomocnictwo na przyszłość obowiązuje z chwilą dokonania wpisu oświadczenia, o którym mowa w ust. 1, w Rejestrze Pełnomocnictw Na Przyszłość, o którym mowa w art. 95zt ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. - Prawo o notariacie.

Strona | 11

Art. 34. 1. Pełnomocnik na przyszłość niezwłocznie:

- 1) informuje o wypowiedzeniu pełnomocnictwa sąd właściwy dla ustanowienia dla mocodawcy pełnomocnika wspierającego;
- 2) zgłasza datę i godzinę wypowiedzenia pełnomocnictwa na przyszłość do Rejestru Pełnomocnictw Na Przyszłość, o którym mowa w art. 95zt ustawy z dnia 14 lutego 1991 r. - Prawo o notariacie.

2. Podjęcie czynności, o których mowa w ust. 1, nie zwalnia pełnomocnika na przyszłość po wypowiedzeniu pełnomocnictwa od działania w interesie mocodawcy w niezbędnym zakresie przez okres konieczny dla zabezpieczenia tego interesu lub do ustanowienia pełnomocnika wspierającego.

3. Do działań, o których mowa w ust. 2, stosuje się odpowiednio przepisy o prowadzeniu cudzych spraw bez zlecenia.

Art. 35. W zakresie nieuregulowanym w niniejszym oddziale do pełnomocnika na przyszłość stosuje się odpowiednio przepisy Kodeksu cywilnego o pełnomocnictwie.

III. Przepisy materialne dotyczące Centrów Niezależnego Życia:

Art. 36. 1. W Centrach Niezależnego Życia udziela się na rzecz osób z niepełnosprawnościami nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnego poradnictwa obywatelskiego, w tym nieodpłatnej mediacji.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

2. Świadczenie usług, o których mowa w ust. 1, się na zasadach określonych w ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o nieodpłatnej pomocy prawnej, nieodpłatnym poradnictwie obywatelskim oraz edukacji prawnej (Dz. U. z 2021 r. poz. 945).

Strona | 12

Art. 37. 1. Centrum Niezależnego Życia świadczy usługę przygotowania i sporządzenia planu reprezentacji w zakresie realizacji zdolności do czynności prawnych, zwanego dalej „planem”.

2. Plan to dokument określający możliwości reprezentowania osoby potrzebującej wsparcia w korzystaniu ze zdolności do czynności prawnych, w szczególności przeznaczony dla osób, które nie mogą złożyć oświadczenia woli lub z którymi komunikacja nawet przy zastosowaniu komunikacji wspomagającej i alternatywnej (AAC) nie pozwala na złożenie oświadczenia woli lub wobec których istnieje duże prawdopodobieństwo wystąpienia takich okoliczności w przyszłości.

3. Z wnioskiem może wystąpić osoba potrzebująca wsparcia, o której mowa w ust. 2, lub osoba z jej otoczenia.

4. Plan zawiera w szczególności:

- 1) analizę dokumentacji specjalistycznej, sądowej lub administracyjnej dotyczącej osoby potrzebującej wsparcia, o której mowa w ust. 2;
- 2) opinię dotyczącą sposobu komunikowania się osoby potrzebującej wsparcia, o której mowa w ust. 2, oraz jej potrzeb w zakresie komunikacji;
- 3) ustalenia z wywiadu z osobą potrzebującą wsparcia, o której mowa w ust. 2;
- 4) wywiady z osobami z otoczenia osoby potrzebującej wsparcia, o której mowa w ust. 2, w szczególności rodzicami, opiekunami prawnymi, przedstawicielami ustawowymi, partnerami komunikacyjnymi, asystentami lub asystentami prawnymi;
- 5) opis sytuacji faktycznej i prawnej osoby potrzebującej wsparcia, o której mowa w ust. 2;
- 6) identyfikację problemów i kwestii prawnych dotyczących osoby potrzebującej wsparcia, o której mowa w ust. 2, wymagających podjęcia działań;
- 7) stanowisko osoby potrzebującej wsparcia, o której mowa w ust. 2, dotyczące jej woli i preferencji w zakresie poszczególnych problemów i kwestii prawnych;
- 8) wykaz czynności prawnych, których dokonanie jest wymagane dla rozwiązania problemów i kwestii prawnych dotyczących osoby potrzebującej wsparcia, o której mowa w ust. 2;
- 9) sposoby zapewniania wsparcia w podejmowaniu czynności prawnych, w tym składaniu oświadczeń woli, lub czynności faktycznych, które mogą być w przyszłości na stałe lub okresowo wykorzystywane do reprezentacji osoby potrzebującej wsparcia, o której mowa w ust. 2, z uwzględnieniem sytuacji kryzysowych i zmian w funkcjonowaniu i sytuacji tej osoby;

Ministerstwo Rodziny
i Polityki Społecznej

Państwowy Fundusz
Rehabilitacji Osób
Niepełnosprawnych

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

10) wykaz dokumentów, na podstawie których sporządzono plan.

5. W celu realizacji usługi, o której mowa w ust. 1, Centrum Niezależnego Życia zatrudnia osobę z wykształceniem prawniczym.

6. Centrum Niezależnego Życia świadczy usługę, o której mowa w ust. 1, nieodpłatnie.

Strona | 13

Art. 38. 1. Kierownik Centrum Niezależnego Życia prowadzi listę kandydatów na asystentów prawnych i pełnomocników wspierających, zwaną dalej „listą”, oraz dokonuje wpisu na listę na wniosek osoby ubiegającej się o wpis.

2. Lista obejmuje część A dotyczącą kandydatów na asystentów prawnych oraz część B dotyczącą kandydatów na pełnomocników wspierających.

3. O wpis w części A listy może ubiegać się osoba, która:

1) spełnia warunki określone w art. 13;

2) posiada wykształcenie co najmniej średnie;

3) posiada udokumentowane, roczne doświadczenie w bezpośrednim wsparciu osób z niepełnosprawnościami lub posiada roczny staż pracy w organizacji pozarządowej, o której mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, do której celów statutowych należy działalność na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

4. Warunku, o którym mowa w ust. 3 pkt 3, nie musi spełniać osoba, która ukończyła wyższe studia magisterskie z zakresu nauk pedagogiczno-psychologicznych, socjologicznych lub prawnych albo inne studia drugiego stopnia albo jednolite studia magisterskie i studia podyplomowe z zakresu nauk pedagogiczno-psychologicznych, socjologicznych lub prawnych, posiada 6 miesięczne doświadczenie w działalności na rzecz osobom z niepełnosprawnościami, lub posiada co najmniej 6-miesięczny staż pracy w organizacji pozarządowej, o której mowa w art. 3 ust. 2 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie, do której celów statutowych należy działalność na rzecz osób z niepełnosprawnościami.

5. Na potwierdzenie spełniania warunków, o których mowa w ust. 3 i 4, osoba ubiegająca się o wpis składa oświadczenie pod rygorem odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia. Osoba ubiegająca się o wpis jest obowiązana do zawarcia w nich klauzuli o następującej treści: „Jestem świadomy odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.”. Klauzula ta zastępuje pouczenie organu o odpowiedzialności karnej za złożenie fałszywego oświadczenia.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

6. Osoba ubiegająca się o wpis może potwierdzić spełnianie warunków, o których mowa w ust. 3 i 4, za pomocą przełożenia uwierzytelnionych kopii odpowiednich dokumentów.

7. O wpis w części B listy może ubiegać się osoba, która spełnia wymogi wskazane w ust. 3, z zastrzeżeniem ust. 4. Do wpisu w części B stosuje się odpowiednio ust. 5 i 6.

8. Po spełnieniu wskazanych wymogów, jedna osoba może być wpisana jednocześnie do części A i części B listy, zgodnie z jej wnioskiem.

Art. 39. 1. Kierownik Centrum Niezależnego Życia prowadzi listę dla kandydatów mających miejsce zamieszkania w obszarze jego właściwości miejscowej.

2. Na liście zamieszcza się następujące dane dotyczące kandydatów:

- 1) imię i nazwisko oraz rok urodzenia;
- 2) adres do korespondencji;
- 3) datę wpisu na listę;
- 4) w odniesieniu do kandydatów zawartych w części A, liczbę użytkowników asysty prawnej, dla których został ustanowiony.

3. Na liście, na wniosek kandydata, umieszcza się:

- 1) numer telefonu kandydata;
- 2) adres poczty elektronicznej kandydata;
- 3) w odniesieniu do osób wpisanych w części A listy, informację dotyczącą wykształcenia i odbytych szkoleń;
- 4) w odniesieniu do osób wpisanych w części B listy, informacje dotyczące specjalizacji;
- 5) inne informacje, które mogą być istotne.

4. Kandydat wpisany na listę zawiadamia Kierownika Centrum Niezależnego Życia o:

- 1) każdej zmianie imienia lub nazwiska oraz danych lub informacji, o których mowa w ust. 2 pkt 2–4 oraz ust. 3,
- 2) w odniesieniu do osób wpisanych w części A listy, o okolicznościach, o których mowa w art. 13 ust. 2 i 3,

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

3) w odniesieniu do osób wpisanych w części B listy, o okolicznościach, o których mowa w art. 560⁴⁶ Kodeksu postępowania cywilnego

– w terminie 14 dni od dnia zaistnienia zdarzenia powodującego obowiązek zawiadomienia.

Strona | 15

Art. 40. 1. Kierownik Centrum Niezależnego Życia skreśla kandydata na asystenta prawnego lub pełnomocnika wspierającego z listy w przypadku:

- 1) śmierci kandydata na asystenta prawnego lub pełnomocnika wspierającego;
- 2) złożenia przez kandydata na asystenta prawnego lub pełnomocnika wspierającego wniosku o skreślenie z listy;
- 3) zaprzestania przez kandydata spełniania któregokolwiek z warunków określonych w art. 38 ust. 3;
- 4) stwierdzenia nienależytego wykonywania obowiązków asystenta prawnego lub pełnomocnika wspierającego;
- 5) złożenia nieprawdziwego oświadczenia, o którym mowa w art. 38 ust. 5.

2. Sąd lub Kierownik Centrum Niezależnego Życia zawiadamia właściwego Kierownika Centrum Niezależnego Życia, który dokonał wpisu na listę, o każdym przypadku uzasadniającym skreślenie z tej listy.

Art. 41. Kierownik Centrum Niezależnego Życia udostępnia sądom oraz innym podmiotom w swojej siedzibie oraz zamieszcza w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Centrum aktualną listę.

Art. 42. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, sposób prowadzenia listy kandydatów na asystentów prawnych oraz pełnomocników wspierających, tryb wpisywania i skreślania z listy, zamieszczania na liście i aktualizacji danych i informacji, sposób potwierdzania spełnienia warunków wpisywania na listę, wzór formularza wniosku o wpis na listę kandydatów na asystentów prawnych oraz pełnomocników wspierających, a także rodzaje dokumentów załączanych do wniosku, uwzględniając potrzebę zapewnienia wiarygodnej i aktualnej informacji o asystentach prawnych i pełnomocnikach wspierających, jednolitości wniosków i sprawnego przebiegu procedury wpisu na listę kandydatów na asystentów prawnych oraz pełnomocników wspierających.

IV. Przepisy przejściowe i dostosowawcze

Przepisy przejściowe

związane z uchynieniem ubezwłasnowolnienia i kuratora dla osoby niepełnosprawnej

Art. ...1. Prawomocne postanowienia o ubezwłasnowolnieniu wydane przed dniem wejścia w życie ustawy zachowują moc po dniu wejścia w życie ustawy, jednak nie dłużej niż przez 5 lat od tego dnia.

2. W okresie, o którym mowa w ust. 1, opiekun prawny albo kurator ustanowiony dla osoby ubezwłasnowolnionej postanowieniem, o którym mowa w ust. 1, jest obowiązany złożyć do sądu, bez zbędnej zwłoki, wniosek o ustanowienie asystenta prawnego albo pełnomocnika wspierającego dla reprezentowanej przez siebie osoby albo przekazać temu sądowi umowę o asystę prawną zawartą przez tę osobę. Z wnioskiem, o którym mowa w zdaniu pierwszym może również wystąpić prokurator lub organizacja pozarządowa. Sąd może wszcząć postępowanie, o którym mowa w zdaniu pierwszym z urzędu.

3. Uprawomocnienie się postanowienia sądu o ustanowieniu asystenta prawnego albo pełnomocnika wspierającego albo postanowienia o oddaleniu wniosku o ustanowienie asystenta prawnego albo pełnomocnika wspierającego ze względu na brak podstaw dla ich ustanowienia skutkuje wygaśnięciem z mocy prawa ubezwłasnowolnienia powstałego w wyniku wydania postanowienia, o którym mowa w ust. 1, a także ustaniem z mocy prawa opieki albo kurateli. W takim przypadku sąd z urzędu wydaje postanowienie stwierdzające wygaśnięcie ubezwłasnowolnienia, a sąd opiekuńczy - postanowienie o stwierdzeniu ustania opieki albo kurateli.

4. W przypadku gdy sądowi przekazano umowę o asystę prawną, o której mowa w ust. 2, sąd uchyla niezwłocznie postanowienie o ubezwłasnowolnieniu, o którym mowa w ust. 1, a sąd opiekuńczy uchyla postanowienie o ustanowieniu opiekuna albo kuratora.

5. Do ustania opieki i kurateli art. 171-174 ustawy – Kodeks rodzinny i opiekuńczy stosuje się.

6. Wygaśnięcie ubezwłasnowolnienia, o którym mowa w ust. 1 i 3, skutkuje powstaniem między małżonkami ustawowego ustroju majątkowego.

7. Jeżeli przedstawiciel ustawowy męża całkowicie ubezwłasnowolnionego nie wytoczył powództwa o zaprzeczenie ojcostwa, mąż może wytoczyć powództwo po wygaśnięciu ubezwłasnowolnienia, o którym mowa w ust. 1 i 3. Termin do wytoczenia powództwa wynosi w tym wypadku rok od dnia wygaśnięcia ubezwłasnowolnienia, o którym mowa w ust. 1 i 3, a

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

jeżeli mąż dowiedział się, że dziecko od niego nie pochodzi, po upływie tego terminu - rok od dnia, w którym dowiedział się o tej okoliczności.

8. Postępowania o ubezwłasnowolnienie wszczęte i niezakończone do dnia wejścia w życie ustawy ulega umorzeniu z mocy prawa z dniem wejścia w życie ustawy. W takim przypadku sąd z urzędu wydaje postanowienie o stwierdzeniu umorzenia postępowania z mocy prawa.

9. Postępowania o unieważnienie małżeństwa z powodu ubezwłasnowolnienia, wszczęte i niezakończone do dnia wejścia w życie ustawy ulega umorzeniu z mocy prawa z dniem wejścia w życie ustawy. W takim przypadku sąd z urzędu wydaje postanowienie o stwierdzeniu umorzenia postępowania z mocy prawa.

Art. ...1. Prawomocne postanowienia o ustanowieniu kuratora dla osoby niepełnosprawnej wydane przed dniem wejścia w życie ustawy zachowują moc po dniu wejścia w życie ustawy, jednak nie dłużej niż przez 5 lat od tego dnia.

2. W okresie, o którym mowa w ust. 1, kurator ustanowiony dla osoby niepełnosprawnej postanowieniem, o którym mowa w ust. 1, jest obowiązany złożyć do sądu, bez zbędnej zwłoki, wniosek o ustanowienie dla tej osoby asystenta prawnego albo pełnomocnika wspierającego dla osoby albo przekazać temu sądowi umowę o asystę prawną zawartą przez tą osobę. Z wnioskiem, o którym mowa w zdaniu pierwszym może również wystąpić prokurator lub organizacja pozarządowa. Sąd może wszcząć postępowanie, o którym mowa w zdaniu pierwszym z urzędu.

3. Uprawomocnienie postanowienia sądu o ustanowieniu asystenta prawnego albo pełnomocnika wspierającego albo postanowienia o oddaleniu wniosku o ustanowienie asystenta prawnego albo pełnomocnika wspierającego ze względu na brak podstaw dla ich ustanowienia skutkuje wygaśnięciem z mocy prawa kurateli. W takim przypadku sąd opiekuńczy z urzędu wydaje postanowienie stwierdzające wygaśnięcie kurateli z mocy prawa.

4. W przypadku gdy sądowi przekazano umowę o asystę prawną, o której mowa w ust. 2, sąd opiekuńczy uchyla niezwłocznie postanowienie o ustanowieniu kuratora, o którym mowa w ust. 1.

5. Postępowania o ustanowienie kuratora dla osoby niepełnosprawnej wszczęte i niezakończone do dnia wejścia w życie ustawy ulega umorzeniu z mocy prawa z dniem wejścia w życie ustawy. W takim przypadku sąd z urzędu wydaje postanowienie o stwierdzeniu umorzenia postępowania z mocy prawa.

Przepisy przejściowe

związane z uchycieniem ubezwłasnowolnienia – dotyczące postępowań w zakresie wykonywania określonego zawodu lub sprawowania określonej funkcji

Ministerstwo Rodziny
i Polityki Społecznej

Państwowy Fundusz
Rehabilitacji Osób
Niepełnosprawnych

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Art. ... 1. Postępowania wszczęte i nie zakończone prawomocnym rozstrzygnięciem, na podstawie przepisów ustaw, o których mowa w art. ..., związane z ubezwłasnowolnieniem, które dotyczyły przeszkody uniemożliwiającej wykonywanie określonego zawodu lub sprawowania określonej funkcji, ulegają umorzeniu z dniem wejścia w życie ustawy w zakresie w jakim wynikały z ubezwłasnowolnienia.

2. Postępowania, o których mowa w ust. 1, są prowadzone dalej w zakresie w jakim przeszkody uniemożliwiające wykonywanie określonego zawodu lub sprawowanie określonej funkcji były związane z przesłankami ubezwłasnowolnienia.

3. Postanowienia zapadłe w wyniku postępowań wszczętych i zakończonych prawomocnym rozstrzygnięciem na przepisów ustaw, o których mowa w art. ..., związane z ubezwłasnowolnieniem, które dotyczyły przeszkody uniemożliwiającej wykonywanie określonego zawodu lub sprawowania określonej funkcji, zachowują moc.

V. Zmiany w przepisach obowiązujących

Art. ... W ustawie z dnia 17 listopada 1964 r. - Kodeks postępowania cywilnego (Dz. U. z 2021 r. poz. 1805, z późn. zm.¹⁾) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 5 otrzymuje brzmienie:

„Art. 5. § 1. W razie uzasadnionej potrzeby sąd może udzielić stronom i uczestnikom postępowania występującym w sprawie bez adwokata, radcy prawnego, rzecznika patentowego lub radcy Prokuraturii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej niezbędnych pouczeń co do czynności procesowych.

§ 2. Pouczenia dla stron i uczestników postępowania z niepełnosprawnościami powinny być dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z danej niepełnosprawności, w szczególności do złożonych potrzeb w komunikowaniu się tych osób. W razie potrzeby sąd korzysta z usług tłumacza PJM/SJM, tłumacza-przewodnika SKOGN, partnera komunikacyjnego lub specjalisty AAC.

§ 3. Wszelkie pouczenie w formie pisemnej, o których mowa w tej ustawie powinny być dostosowane do szczególnych potrzeb osób z różnymi niepełnosprawnościami, w

¹⁾ Zmiany tekstu jednolitego wymienionej ustawy zostały ogłoszone w Dz. U. z 2021 r. poz. 1981, 2052, 2262, 2270, 2289, 2328 i 2459 oraz z 2022 r. poz. 1, 366, 480, 807, 830, 974, 1098, 1301, 1371, 1692, 1855, 1967, 2127, 2140, 2180, 2339, 2436, 2600 i 2687 oraz z 2023 r. poz. 289, 326 i 403.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

tym o złożonych potrzebach w komunikowaniu się, w szczególności powinny zostać przygotowane w tekście łatwym do czytania i zrozumienia (ETR).”;

2) art. 90 otrzymuje brzmienie:

„Art. 90. Za stronę, która z jakiegokolwiek przyczyny nie może się podpisać, podpisuje pełnomocnictwo osoba przez nią upoważniona, z wymienieniem przyczyny, dla której strona sama się nie podpisała”;

3) art. 126 po § 3¹ dodaje się § 3² w brzmieniu:

„§ 3². W piśmie można wskazać złożone potrzeby w komunikowaniu się, w tym korzystania z pouczeń, o których mowa w art. 5 § 2 i 3.”;

4) art. 149 po § 2 dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. W sprawach dotyczących wad oświadczenia woli osób z niepełnosprawnością intelektualną, neurorozwojową lub psychospołeczną albo osób o złożonych potrzebach w komunikowaniu się przewodniczący niezwłocznie wyznacza posiedzenie sądowe.”;

5) w art. 151:

a) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Przewodniczący może zarządzić przeprowadzenie posiedzenia jawnego przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających jego przeprowadzenie na odległość (posiedzenie zdalne).”;

b) po § 2 dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Posiedzenie zdalne przeprowadza się przy użyciu urządzeń technicznych, o których mowa w § 2, z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku, z tym że osoby w nim uczestniczące, w tym członkowie składu orzekającego, nie muszą przebywać w budynku sądu.”;

6) w art. 210 po § 2² dodaje się § 2³ w brzmieniu:

„§ 2³. W przypadku osoby z niepełnosprawnością, w szczególności o złożonych potrzebach w komunikowaniu się, będącej stroną sąd może zdecydować o udziale tłumacza PJM/SJM, tłumacza-przewodnika SKOGRN, partnera komunikacyjnego osoby o złożonych potrzebach w komunikowaniu się, specjalisty AAC lub z wykorzystaniem sprzętu wspierającego komunikację celem wsparcia tej osoby w wykonaniu uprawnień przewidzianych w § 1 i 2.”;

7) w art. 259 skreśla się pkt 1;

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

8) art. 265 otrzymuje brzmienie:

„Art. 265. § 1. Do przesłuchania świadka niewładającego dostatecznie językiem polskim sąd może przybrać tłumacza.

§ 1a. Sąd może przybrać tłumacza PJM/SJM, jeżeli zachodzi potrzeba przesłuchania osoby głuchej.

§ 1b. Sąd może przybrać tłumacza-przewodnika SKOGN, jeżeli zachodzi potrzeba przesłuchania osoby głuchoniewidomej.

§ 1c. Sąd może przybrać partnera komunikacyjnego lub specjalistę AAC, jeżeli zachodzi potrzeba przesłuchania osoby o złożonych potrzebach w komunikowaniu się.

§ 1d. Przesłuchiwanym osobom o złożonych potrzebach w komunikowaniu się sąd zapewnia dodatkowy czas na wypowiedź.

§ 2. Do tłumaczy, tłumaczy-przewodników SKOGN, partnerów komunikacyjnych oraz specjalistów AAC stosuje się odpowiednio przepisy o biegłych. Pracownik organów wymiaru sprawiedliwości może pełnić obowiązki tłumacza, tłumacza-przewodnika SKOGN oraz partnera komunikacyjnego lub specjalisty AAC bez składania przyrzeczenia, lecz z powołaniem się na ślubowanie służbowe”.

9) w art 271¹ otrzymuje brzmienie:

„Art. 271¹. § 1. Sąd przesłuchuje świadka z niepełnosprawnością intelektualną, psychospołeczną lub neurorozwojową w obecności psychologa na jego wniosek.

2. Sąd może w uzasadnionych przypadkach, w tym na wniosek strony, przesłuchać świadka z niepełnosprawnością intelektualną, psychospołeczną lub neurorozwojową w obecności psychologa.”;

10) po art. 271¹ dodaje się art. 271² w brzmieniu:

„Art. 271². Przed przesłuchaniem osoba przesłuchiwana, o której mowa w art. 271¹ § 1, otrzymuje informacje o przebiegu, sposobie i warunkach przesłuchania. Informacje są przygotowane w tekście łatwym do czytania i zrozumienia (ETR). Pomiędzy doręczeniem informacji a terminem przesłuchania powinno upłynąć co najmniej 3 dni, chyba że dobro postępowania stoi temu na przeszkodzie.”;

11) po art. 304 dodaje się art. 304¹ w brzmieniu:

„Art. 304¹. W zakresie nieuregulowanym do przesłuchania stron stosuje się odpowiednio przepisy dotyczące zeznań świadków.”;

12) w art. 306 skreśla się wyrazy „lub jest ubezwłasnowolniona całkowicie”;

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

13) uchyla się art. 544-560¹;

14) po art. 560¹² dodaje się dział 1b w brzmieniu:

„Dział 1b

Sprawy z zakresu asysty prawnej oraz pełnomocnictwa wspierającego

Rozdział 1

Przepisy ogólne

Art. 560¹³. Przepisy niniejszego działu stosuje się w sprawach asysty prawnej oraz pełnomocnictwa wspierającego, o których mowa w przepisach działu 3 rozdziału 1 ustawy z dnia ..... o wyrównywaniu szans osób z niepełnosprawnościami (Dz. U. ...).

Art. 560¹⁴. § 1. Sprawy z zakresu niniejszego działu należą do właściwości sądów rejonowych, które rozpoznają je w składzie jednego sędziego.

§ 2. Sądem właściwym miejscowo jest sąd miejsca zamieszkania osoby wymagającej wsparcia lub wspieranej, a w braku miejsca zamieszkania – sąd miejsca jej pobytu.

§ 3. W sprawach z zakresu niniejszego działu sąd może wszcząć postępowanie z urzędu.

Art. 560¹⁵. W sprawach z zakresu niniejszego działu sąd ustanawia pełnomocnika z urzędu dla:

- 1) osoby, dla której ma być ustanowiona asysta prawna przez sąd,
- 2) osoby, dla której ma być ustanowiony pełnomocnik wspierający,
- 3) użytkownika asysty prawnej,
- 4) użytkownika pełnomocnictwa wspierającego

– nawet bez wniosku tych osób, jeżeli sąd uzna udział adwokata lub radcy prawnego w sprawie za potrzebny.

Rozdział 2

Asysta prawna

Oddział 1

Ustanowienie i ustanie asysty prawnej z urzędu

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Art. 560¹⁶. § 1. Postępowanie w przedmiocie ustanowienia asystenta prawnego toczy się na wniosek lub z urzędu.

Strona | 22 § 2. Wniosek o ustanowienie asystenta prawnego może zgłosić:

- 1) osoba potrzebująca wsparcia w korzystaniu ze zdolności do czynności prawnych;
- 2) małżonek, krewni w linii prostej, rodzeństwo lub osoba udzielająca wsparcia osobie, o której mowa w pkt 1.

Art. 560¹⁷. Każdy, komu znane są okoliczności uzasadniające wszczęcie postępowania z urzędu w przedmiocie ustanowienia asystenta prawnego, jest obowiązany zawiadomić o nich sąd.

Art. 560¹⁸. § 1. Uczestnikami postępowania o ustanowienie asystenta prawnego są z mocy prawa:

- 1) wnioskodawca;
- 2) osoba potrzebująca wsparcia w korzystaniu ze zdolności do czynności prawnych.

§ 2. Organizacje pozarządowe, do których zadań statutowych należy ochrona praw osób z niepełnosprawnościami, udzielanie wsparcia takim osobom lub ochrona praw człowieka, mogą wstąpić do postępowania w każdym jego stadium w charakterze uczestnika.

Art. 560¹⁹. § 1. Osobę potrzebującą wsparcia w korzystaniu ze zdolności do czynności prawnych należy wysłuchać niezwłocznie po wszczęciu postępowania, jeżeli to możliwe.

§ 2. Wysłuchanie może odbyć się w miejscu pobytu osoby potrzebującej wsparcia.

§ 3. Sąd w razie potrzeby może zdecydować o wysłuchaniu w obecności biegłego psychologa oraz – w zależności od stanu funkcjonowania osoby, która ma być wysłuchana – biegłego lekarza psychiatry lub neurologa, a w razie stwierdzenia takiej potrzeby w obecności biegłego innej specjalności.

Art. 560²⁰. § 1. Sąd może zarządzić sporządzenie opinii na temat kompetencji komunikacyjnych osoby o złożonych potrzebach w komunikowaniu się, zwanej dalej „opinią”.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

§ 2. Opinia, o której mowa w ust. 1, sporządzana jest przez biegłych z zakresu sposobów komunikacji alternatywnej i wspomagającej.

§ 3. W celu sporządzenia opinii, o której mowa w ust. 1, sąd może się zwrócić do lokalnego zespołu AAC lub regionalnego ośrodka AAC.

§ 4. Opinia, o której mowa w ust. 1, zawiera:

- 1) ocenę funkcjonowania osoby wraz z oceną sposobu porozumiewania się,
- 2) zalecenia dotyczące potrzeb osoby w zakresie komunikacji.

Art. 560²¹. § 1. Sąd ustanawia postanowieniem asystenta prawnego niezwłocznie, nie później niż w terminie miesiąca od dnia złożenia wniosku, o którym mowa w art. 560¹⁶.

§ 2. Sąd drugiej instancji orzeka w terminie jednego miesiąca od przedstawienia akt sprawy przez sąd pierwszej instancji wraz z apelacją.

Art. 560²². § 1. W postanowieniu o ustanowieniu asystenta prawnego sąd wskazuje:

- 1) użytkownika asysty prawnej;
- 2) zakres czynności wsparcia, dokonując wyboru spośród czynności wymienionych w art. 42 ust. 1;
- 3) asystenta prawnego;
- 4) okres, na jaki jest ustanowiony asystent prawny, nie dłużej jednak niż na okres 2 lat;
- 5) zasady wynagradzania asystenta prawnego.

§ 2. Sąd w postanowieniu o ustanowieniu asystenta prawnego może określić sposób wykonywania czynności wsparcia, w szczególności może nakazać asystentowi prawnemu współpracę z danym organem władzy publicznej lub organizacją pozarządową.

§ 3. Sąd nie może ustanowić asystenta prawnego w sprawach, w których użytkownik asysty prawnej sam ustanowił asystenta prawnego w drodze umowy, z wyjątkiem sytuacji, w której sąd rozwiąże umowę z asystentem prawnym z wyboru w przypadku określonym w art. 560³¹ ust. 2 pkt 1.

Art. 560²³. Asystentem prawnym ustanowionym przez sąd może zostać osoba fizyczna spełniająca warunki określone w art. 38 ustawy z dnia ... 2023 r. o wyrównywaniu szans osób z niepełnosprawnościami.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Art. 560²⁴. Sąd, ustanawiając asystenta prawnego, może wybrać osobę, która została wpisana w części A listy kandydatów na asystentów prawnych oraz na pełnomocników wspierających, o której mowa w art. 38 ustawy z dnia ... 2023 r. o wyrównywaniu szans osób z niepełnosprawnościami.

Art. 560²⁵. Sąd ustanawia asystenta prawnego, biorąc pod uwagę całokształt sytuacji osoby potrzebującej wsparcia.

Art. 560²⁶. Sąd ustanawia asystenta prawnego, biorąc pod uwagę preferencje osoby potrzebującej wsparcia, zaufanie i znajomość, które istnieje między nim a osobą potrzebującą wsparcia.

Art. 560²⁷. § 1. Z chwilą ustanowienia asystenta prawnego sąd wydaje asystentowi prawnemu zaświadczenie o ustanowieniu go asystentem prawnym.

§ 2. Zaświadczenie, o którym mowa w § 1, zawiera dane określone w art. 560²² ust. 1 pkt 1-4.

§ 3. Po ustaniu asysty prawnej asystent prawny obowiązany jest zwrócić sądowi otrzymane zaświadczenie.

§ 4. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór zaświadczenia o ustanowieniu asystenta prawnego, mając na względzie zapewnienie czytelności i przejrzystości tego dokumentu.

Art. 560²⁸. § 1. Przed upływem okresu, na który ustanowiono asystenta prawnego, sąd może orzec o przedłużeniu okresu, na jaki jest ustanowiony asystent prawny, nie dłużej jednak niż na okres 2 lat.

§ 2. Do postępowania w przedmiocie przedłużenia okresu asysty prawnej stosuje się odpowiednio przepisy o ustanowieniu asystenta prawnego.

Art. 560²⁹. Sąd może zmienić postanowienie o ustanowieniu asystenta prawnego na umotywowany wniosek użytkownika asysty prawnej lub asystenta prawnego.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Art. 560³⁰. Sąd uchyla postanowienie o ustanowieniu asystenta prawnego, gdy ustaną okoliczności stanowiące podstawę do jego ustanowienia.

Strona | 25

Art. 560³¹. Sąd uchyli postanowienie o ustanowieniu asystenta prawnego, gdy ustaną przyczyny, dla których go ustanowiono; uchylenie może nastąpić także z urzędu.

Oddział 2

Nadzór nad wykonywaniem asysty prawnej

Art. 560³². § 1. Sąd sprawuje nadzór nad wykonywaniem asysty prawnej.

§ 2. Jeżeli sąd stwierdzi nieprawidłowości w wykonywaniu asysty prawnej, orzeka o:

- 1) rozwiązaniu umowy asysty prawnej;
- 2) zmianie dotychczasowego postanowienia o wyznaczeniu asystenta prawnego z urzędu ustanowionego przez sąd przez dodanie lub ograniczenie określonych obowiązków tego asystenta.

§ 3. Jeżeli w ramach nadzoru nad asystą prawną sąd ustali, że osoba wspierana nie jest w stanie podejmować decyzji samodzielnie, pomimo wsparcia asystenta prawnego, sąd wszczyna z urzędu postępowanie w przedmiocie ustanowienia dla takiej osoby pełnomocnika wspierającego.

Art. 560³³. § 1. Wniosek o wszczęcie postępowania nadzorczego nad wykonywaniem asysty prawnej może złożyć w szczególności:

- 1) użytkownik asysty prawnej;
- 2) asystent prawny.

§ 2. Każdy, komu znane jest zdarzenie uzasadniające wszczęcie postępowania z urzędu, obowiązany jest zawiadomić o nim sąd.

§ 3. Kto zgłosił wniosek o wszczęcie postępowania nadzorczego nad wykonywaniem asysty prawnej w złej wierze lub lekkomyślnie, podlega karze grzywny.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Art. 560³⁴. § 1. Wniosek o wszczęcie postępowania nadzorczego nad wykonywaniem asysty prawnej może być złożony na urzędowym formularzu.

§ 2. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór i sposób udostępniania urzędowego formularza wniosku o wszczęcie postępowania nadzorczego, mając na względzie potrzebę zamieszczenia niezbędnych pouczeń co do sposobu wypełniania formularza, wnoszenia pisma i skutków niespełnienia wymagań ustawy, a także konieczność bezpłatnego udostępniania formularzy w siedzibach sądów oraz w sieci Internet w formie pozwalającej na dogodną edycję treści formularza.

Art. 560³⁵. § 1. Uczestnikami postępowania nadzorczego nad wykonywaniem asysty prawnej są z mocy samego prawa prócz wnioskodawcy:

- 1) użytkownik asysty prawnej;
- 2) asystent prawny.

§ 2. O toczącym się postępowaniu, o którym mowa w § 1, sąd zawiadamia prokuratora.

§ 3. Organizacje pozarządowe, do których zadań statutowych należy ochrona praw osób z niepełnosprawnościami, udzielanie wsparcia takim osobom lub ochrona praw człowieka, mogą wstąpić do postępowania w każdym jego stadium w charakterze uczestnika.

Art. 560³⁶ § 1. W przypadku gdy do wniosku lub innych pism nie dołączono odpisów, sąd sporządza i doręcza ich odpisy.

§ 2. Odpis wniosku lub innych pism sąd doręcza również prokuratorowi i zawiadamia go o terminach rozprawy.

Art. 560³⁷. § 1. Sąd orzeka po przeprowadzeniu rozprawy.

§ 2. Użytkownika asysty prawnej, należy wysłuchać niezwłocznie po wszczęciu postępowania; sąd w razie potrzeby może zdecydować o wysłuchaniu w obecności biegłego psychologa oraz – w zależności od stanu funkcjonowania osoby, która ma być wysłuchana – biegłego lekarza psychiatry lub neurologa, a w razie stwierdzenia takiej potrzeby w obecności biegłego innej specjalności.

§ 3. W celu wysłuchania użytkownika asysty prawnej, sąd może zarządzić wysłuchanie tej osoby przez sędziego wyznaczonego.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

§ 4. Sąd w razie potrzeby korzysta ze wspomagających i alternatywnych metod komunikacji z użytkownikiem asysty prawnej.

Strona | 27 Art. 560³⁸. Sąd orzeka w terminie jednego miesiąca od dnia wniesienia wniosku.

Art. 560³⁹. § 1. Jeżeli jest to niezbędne dla zapewnienia szybkości postępowania, sąd może dokonywać doręczeń przez Policję lub Żandarmerię Wojskową.

§ 2. Doręczeń, o których mowa w § 1, Policja lub Żandarmeria Wojskowa dokonuje nie później niż w terminie 7 dni od dnia otrzymania zlecenia, za potwierdzeniem odbioru i oznaczeniem daty, na formularzu określonym w przepisach wydanych na podstawie art. 131 § 2.

§ 3. Jeżeli adresata nie zastano przy próbie doręczenia, Policja lub Żandarmeria Wojskowa ustala, czy adresat zamieszkuje pod wskazanym adresem. Z dokonanych ustaleń Policja lub Żandarmeria Wojskowa sporządza notatkę, którą przekazuje sądowi zlecającemu doręczenie.

§ 4. Jeżeli próba doręczenia okaże się bezskuteczna, a zgodnie z ustaleniami Policji lub Żandarmerii Wojskowej adresat zamieszkuje pod wskazanym adresem, w oddawczej skrzynce pocztowej adresata umieszcza się zawiadomienie o podjętej próbie doręczenia wraz z informacją o możliwości odbioru pisma lub odpisu postanowienia sądu w budynku sądu zlecającego doręczenie, do którego Policja lub Żandarmeria Wojskowa je zwraca. Do zawiadomienia Policja lub Żandarmeria Wojskowa dołącza pouczenie, że pismo lub odpis postanowienia należy odebrać z sądu w terminie 7 dni od dnia umieszczenia zawiadomienia. Jeżeli pod wskazanym adresem zastano dorosłego domownika niebędącego osobą dotkniętą przemocą w rodzinie, o możliwości odbioru poucza się dodatkowo tego domownika. W przypadku bezskutecznego upływu terminu do odbioru pisma lub odpisu postanowienia doręczenie uważa się za dokonane w ostatnim dniu tego terminu.

§ 5. Jeżeli próba doręczenia okaże się bezskuteczna, a zgodnie z ustaleniami Policji lub Żandarmerii Wojskowej adresat nie zamieszkuje pod wskazanym adresem, Policja lub Żandarmeria Wojskowa zwraca pisma lub odpisy postanowień sądowi, informując go o dokonanych ustaleniach. To samo dotyczy przypadku, gdy Policji lub Żandarmerii Wojskowej mimo podjęcia wymaganych czynności nie udało się ustalić, czy adresat zamieszkuje pod wskazanym adresem.

§ 6. Policja lub Żandarmeria Wojskowa w toku postępowania udzielają sądowi innej pomocy niezbędnej do jego szybkiego zakończenia.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Art. 560⁴⁰. § 1. W razie stwierdzenia braku nieprawidłowości w wykonywaniu asysty prawnej, sąd oddala wniosek albo umarza postępowanie wszczęte z urzędu.

§ 2. Rozwiązując umowę o asystę prawną lub odwołując asystenta prawnego sąd oznacza datę, z którą następuje rozwiązanie umowy lub odwołanie asystenta prawnego.

§ 3. Postanowienie w przedmiocie nadzoru nad wykonywaniem asysty prawnej jest skuteczne i wykonalne z chwilą ogłoszenia.

Art. 560⁴¹. W uzasadnionych przypadkach sąd zawiadamia organy ścigania o nieprawidłowościach w działaniu asystenta prawnego.

Art. 560⁴². § 1. Sąd z urzędu doręcza odpis postanowienia uczestnikom postępowania, prokuratorowi, oraz zawiadamia właściwego miejscowo Kierownika Centrum Niezależnego Życia.

§ 2. Termin do złożenia wniosku o uzasadnienie biegnie od dnia doręczenia postanowienia.

Art. 560⁴³. Jeżeli do apelacji nie dołączono jej odpisów, sąd sporządza i doręcza odpis apelacji.

Art. 560⁴⁴. Termin do wniesienia odpowiedzi na apelację jest tygodniowy.

Art. 560⁴⁵. Sąd drugiej instancji orzeka w terminie jednego miesiąca od przedstawienia akt sprawy przez sąd pierwszej instancji wraz z apelacją.

Rozdział 3

Oddział 1

Ustanowienie i ustanie pełnomocnictwa wspierającego

Art. 560⁴⁶. Pełnomocnikiem wspierającym może zostać osoba fizyczna spełniająca warunki określone w art. 38 ustawy z dnia ... 2023 r. o wyrównywaniu szans osób z niepełnosprawnościami.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Art. 560⁴⁷. Sąd, ustanawiając pełnomocnika wspierającego, może wskazać osobę, która została wpisana w części B listy, o której mowa w art. 38 ustawy z dnia ... 2023 r. o wyrównywaniu szans osób z niepełnosprawnościami.

Strona | 29

Art. 560⁴⁸. Sąd może zarządzić sporządzenie opinii na temat kompetencji komunikacyjnych osoby o złożonych potrzebach w komunikowaniu się.

Art. 560⁴⁹. § 1. W postanowieniu o ustanowieniu pełnomocnika wspierającego sąd wskazuje:

- 1) osobę, dla której ustanawia pełnomocnika wspierającego;
- 2) ściśle określony zakres pełnomocnictwa wspierającego, z tym że sąd nie jest uprawniony do orzeczenia ogólnego pełnomocnictwa do wszystkich czynności prawnych;
- 3) imię i nazwisko pełnomocnika wspierającego;
- 4) okres, na jaki jest ustanowione pełnomocnictwo wspierające, nie dłużej jednak niż na okres 2 lat;
- 5) sposób nadzoru nad wykonywaniem pełnomocnictwa wspierającego, w tym w szczególności sąd może nakazać:
  - a) uzyskanie zgody sądu na poszczególne czynności prawne,
  - b) składanie sprawozdań z zarządzania majątkiem użytkownika pełnomocnictwa wspierającego;
- 6) zasady wynagradzania pełnomocnika wspierającego.

§ 2. Sąd w postanowieniu o ustanowieniu pełnomocnictwa wspierającego może określić sposób jego wykonywania, w szczególności może nałożyć obowiązek współpracy ze wskazaną organizacją pozarządową.

Art. 560⁵⁰. § 1. Z chwilą ustanowienia pełnomocnika wspierającego sąd wydaje mu zaświadczenie.

§ 2. Zaświadczenie, o którym mowa w ust. 1, zawiera informacje określone w art. 560⁴⁸ § 1 pkt 1-4, a także datę, od której pełnomocnictwo obowiązuje.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

§ 3. Minister Sprawiedliwości określi, w drodze rozporządzenia, wzór zaświadczenia o ustanowieniu pełnomocnika wspierającego, mając na względzie zapewnienie czytelności i przejrzystości tego dokumentu.

Strona | 30

Art. 560⁵¹. Po ustaniu pełnomocnictwa, pełnomocnik wspierający jest obowiązany zwrócić sądowi zaświadczenie, o którym mowa w art. 560⁵⁰.

Oddział 2

Nadzór nad wykonywaniem pełnomocnictwa wspierającego

Art. 560⁵². § 1. Sąd sprawuje nadzór nad wykonywaniem pełnomocnictwa wspierającego.

§ 2. Jeżeli sąd stwierdzi nieprawidłowości w wykonywaniu czynności pełnomocnika wspierającego, orzeka o:

- 1) odwołaniu dotychczasowego pełnomocnika wspierającego i wyznaczeniu nowego pełnomocnika wspierającego;
- 2) zmianie dotychczasowego postanowienia o wyznaczeniu pełnomocnika wspierającego przez dodanie lub ograniczenie określonych obowiązków pełnomocnika wspierającego.

Art. 560⁵³. § 1. Wniosek o nadzór nad wykonywaniem pełnomocnictwa wspierającego może złożyć w szczególności:

- 1) użytkownik pełnomocnictwa wspierającego;
- 2) pełnomocnik wspierający.

§ 2. Kto zgłosił wniosek o nadzór nad wykonywaniem pełnomocnictwa wspierającego w złej wierze lub lekkomyślnie, podlega karze grzywny.

§ 3. Każdy, komu znane jest zdarzenie uzasadniające wszczęcie postępowania z urzędu, obowiązany jest zawiadomić o nim sąd.

Art. 560⁵⁴. § 1. Uczestnikami postępowania nadzorczego nad wykonywaniem pełnomocnictwa wspierającego są z mocy samego prawa prócz wnioskodawcy:

- 1) użytkownik pełnomocnictwa wspierającego;

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

2) pełnomocnik wspierający.

Art. 560⁵⁵. § 1. W razie stwierdzenia braku nieprawidłowości w wykonywaniu pełnomocnictwa wspierającego, sąd oddala wniosek albo umarza postępowanie wszczęte z urzędu.

§ 2. Odwołując pełnomocnika wspierającego sąd oznacza datę, z którą następuje odwołanie.

Art. 560⁵⁶. Jeżeli w toku postępowania nadzorczego nad wykonywaniem pełnomocnictwa wspierającego sąd ustali, że osoba wspierana jest w stanie podejmować decyzje samodzielnie, sąd uchyla postanowienia o ustanowieniu pełnomocnika wspierającego.

Art. 560⁵⁷. W zakresie nieuregulowanym w niniejszym oddziale do nadzoru nad wykonywaniem pełnomocnictwa wspierającego stosuje się przepisy art. 560³² - art. 560⁴⁵ dotyczące nadzoru nad wykonywaniem asysty prawnej.”;

15) w art. 561 § 2 i 3 otrzymują brzmienie:

„§ 2. Zezwolenia na zawarcie małżeństwa osobom powinowatym w linii prostej udziela sąd na wniosek tych osób.

§ 3. W postanowieniu o udzieleniu zezwolenia wymienia się osobę, z którą małżeństwo ma być zawarte. Przed wydaniem postanowienia rozstrzygającego taki wniosek sąd wysłucha wnioskodawcę, osobę, z którą małżeństwo ma być zawarte, oraz w razie potrzeby osoby bliskie przyszłych małżonków.”;

16) w art. 572 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Obowiązek wymieniony w § 1 ciąży przede wszystkim na urzędach stanu cywilnego, sądach, prokuratorach, notariuszach, komornikach, organach samorządu i administracji rządowej, organach Policji, placówkach oświatowych, opiekunach społecznych oraz organizacjach i zakładach zajmujących się opieką nad dziećmi lub wsparciem osób z zaburzeniami psychicznymi, z niepełnosprawnością intelektualną lub zaburzeniami neurorozwojowymi.”;

17) uchyla się art. 600;

18) w art. 1025 w § 1 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) należności za pracę za okres 3 miesięcy do wysokości najniższego wynagrodzenia za pracę określonego w odrębnych przepisach oraz renty z tytułu odszkodowania za

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

wywołanie choroby, niezdolności do pracy, niepełnosprawności lub śmierci i koszty zwykłego pogrzebu dłużnika;”;

19) uchyla się art. 1106¹.

Strona | 32

Art. ... W ustawie z dnia 20 lipca 1950 r. o zawodzie felczera (Dz.U. z 2022 r. poz. 1529) w art. 2a uchyla się ust. 1.

Art. .... W ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. - Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz.U. z 2020 r. poz. 1359 i 2140) wprowadza się następujące zmiany:

1) uchyla się art. 11;

2) w art. 12 w § 1 zdanie drugie otrzymuje brzmienie:

„Jeżeli jednak stan zdrowia lub umysłu takiej osoby nie zagraża małżeństwu ani zdrowiu przyszłego potomstwa, sąd może jej zezwolić na zawarcie małżeństwa.”;

3) w art. 53:

a) w § 1 skreśla się wyrazy „ubezwłasnowolnienia lub”,

b) w § 2 skreśla się wyrazy „uchylenia ubezwłasnowolnienia, a także”;

4) uchyla się art. 64;

5) w art. 65 skreśla się wyrazy „i mimo istnienia podstaw do ubezwłasnowolnienia całkowitego nie został ubezwłasnowolniony”;

6) w art. 77 w § 1 skreśla się wyrazy „i nie istnieją podstawy do jej całkowitego ubezwłasnowolnienia”;

7) uchyla się art. 108;

8) uchyla się art. 175-177;

9) uchyla się art. 181;

10) uchyla się art. 183.

Art. .... W ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. - Kodeks cywilny (Dz.U. z 2022 r. poz. 1360) wprowadza się następujące zmiany:

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

1) art. 12 otrzymuje brzmienie:

„Art. 12. Nie mają zdolności do czynności prawnych osoby, które nie ukończyły lat trzynastu.”;

2) uchyla się art. 13;

3) art. 15 otrzymuje brzmienie:

„Art. 15. Ograniczoną zdolność do czynności prawnych mają małoletni, którzy ukończyli lat trzynaście.”;

4) uchyla się art. 16;

5) po art 79 dodaje się art 79¹ w brzmieniu:

„Art. 79¹. Jeżeli ustawa zastrzega dla czynności prawnej formę pisemną, w przypadku osób o złożonych potrzebach w komunikowaniu się w rozumieniu ... wymóg ten uważa się za spełniony, jeżeli osoba ta zachowała formę dokumentową.”.

6) w art. 82 skreśla się zdanie drugie;

7) w art. 122 uchyla się § 3;

8) uchyla się art. 901;

9) w art. 1032 w § 2 skreśla się zdanie drugie.

Art. .... W ustawie z dnia 26 czerwca 1974 r. - Kodeks pracy (Dz. U. z 2022 r. poz. 1510, 1700 i 2140 oraz z 2023 r. poz. 240) art. 294 otrzymuje brzmienie:

„Art. 294. Przedawnienie względem osoby, która nie ma pełnej zdolności do czynności prawnych albo co do której istnieje podstawa do jej całkowitego ubezwłasnowolnienia, nie może skończyć się wcześniej niż z upływem 2 lat od dnia ustanowienia dla niej przedstawiciela ustawowego albo od dnia ustania przyczyny jego ustanowienia. Jeżeli termin przedawnienia wynosi 1 rok, jego bieg liczy się od dnia ustanowienia przedstawiciela ustawowego albo od dnia, w którym ustała przyczyna jego ustanowienia.”

Art. .... W ustawie z dnia 26 maja 1982 r. - Prawo o advokaturze (Dz. U. z 2022 r. poz. 1184 i 1268) wprowadza się następujące zmiany:

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

1) w art. 4b w ust. 1 uchyla się pkt 4;

2) w art. 4c ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W razie wszczęcia postępowania o stwierdzenie trwałej niezdolności do wykonywania zawodu, okręgowa rada adwokacka może zawiesić adwokata tymczasowo w wykonywaniu czynności zawodowych.”.

Strona | 34

Art. .... W ustawie z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. z 2023 r. poz. 165) w art. 35:

1) uchyla się ust. 1, 2 i 3,

2) w ust. 2b skreśla się wyrazy „, w tym również osoba ubezwłasnowolniona,”.

Art. .... W ustawie z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych (Dz. U. z 2023 r. poz. 645) w art. 24o uchyla się pkt 3.

Art. .... W ustawie z dnia 21 grudnia 1990 r. o zawodzie lekarza weterynarii i izbach lekarsko-weterynaryjnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 154) w art. 6a uchyla się pkt 2.

Art. .... W ustawie z dnia 14 lutego 1991 r. - Prawo o notariacie (Dz. U. z 2022 r. poz. 1799) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 68 § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Sąd dyscyplinarny może zawiesić w czynnościach zawodowych notariusza, przeciwko któremu wszczęto postępowanie karne lub dyscyplinarne.”;

2) w art.78a w § 1 uchyla się pkt 4;

3) uchyla się art. 86;

4) w art. 87 w § 1 po pkt 2 dodaje się pkt 2a w brzmieniu:

„2a) jest osobą o złożonych potrzebach w komunikowaniu się, notariusz na życzenie takiej osoby powinien przywołać do czynności wskazanego przez nią specjalistę AAC lub redaktora ETR, o których mowa w przepisach ustawy z dnia ...2023 r. ...;”

5) w Dziale II po rozdziale 3c dodaje się rozdział 3d w brzmieniu:

„Rozdział 3d

Akty pełnomocnictwa na przyszłość

Strona | 35

Art. 95zm. Notariusz sporządza akt pełnomocnictwa na przyszłość, o którym mowa w art. ... ustawy z dnia ...2023 r. o wyrównywaniu szans osób z niepełnosprawnościami, zwanego dalej „pełnomocnictwem na przyszłość”.

Art. 95zn. Przed sporządzeniem pełnomocnictwa na przyszłość notariusz poucza mocodawcę o skutkach prawnych tego pełnomocnictwa.

Art. 95zo. Na wniosek mocodawcy przy jego udziale notariusz sporządza projekt pełnomocnictwa na przyszłość.

Art. 95zp. Notariusz może zwracać się do organów administracji publicznej oraz organów wykonujących zadania z zakresu administracji publicznej o udzielenie informacji lub wydanie dokumentów stanowiących dowód faktu istotnego dla sporządzenia pełnomocnictwa na przyszłość.

Art. 95zr. § 1. Akt pełnomocnictwa na przyszłość powinien zawierać:

- 1) dzień, miesiąc i rok oraz miejsce sporządzenia aktu;
- 2) imię, nazwisko i siedzibę kancelarii notariusza, a jeżeli akt sporządziła osoba wyznaczona do zastępstwa notariusza lub upoważniona do dokonywania czynności notarialnych - nadto imię i nazwisko tej osoby;
- 3) imię i nazwisko mocodawcy, imiona jego rodziców oraz jego numer PESEL;
- 4) imię i nazwisko pełnomocnika na przyszłość, imiona jego rodziców oraz jego numer PESEL;
- 5) okoliczności, w których pełnomocnictwo na przyszłość zaczyna obowiązywać;
- 6) zakres pełnomocnictwa na przyszłość;
- 7) zasady wynagradzania pełnomocnika na przyszłość, jeżeli takie się przewiduje;

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

- 8) przypadki, w których pełnomocnictwo na przyszłość wygasa;
- 9) podpisy osób biorących udział w akcie oraz osób obecnych przy sporządzaniu aktu;
- 10) podpis notariusza;
- 11) adnotację o dokonaniu rejestracji zgodnie z art. 95zs § 3.

Strona | 36

§ 2. Przepisy art. 93 i art. 94 stosuje się odpowiednio.

Art. 95zs. § 1. Notariusz niezwłocznie po sporządzeniu aktu pełnomocnictwa dokonuje jego wpisu do Rejestru Pełnomocnictw na Przyszłość przez wprowadzenie za pośrednictwem systemu teleinformatycznego danych wynikających z tego aktu, o których mowa w art. 95zr § 1 pkt 1-8. Notariusz opatruje wpis kwalifikowanym podpisem elektronicznym.

§ 2. Z chwilą dokonania wpisu w Rejestrze Pełnomocnictw na Przyszłość notariusz otrzymuje za pośrednictwem systemu teleinformatycznego zawiadomienie o zarejestrowaniu oraz możliwości uzyskania potwierdzenia zarejestrowania aktu pełnomocnictwa na przyszłość ze wskazaniem numeru wpisu. W taki sam sposób notariusz uzyskuje zawiadomienie o niezarejestrowaniu aktu pełnomocnictwa na przyszłość.

§ 3. Adnotację o zarejestrowaniu umieszcza się na akcie pełnomocnictwa na przyszłość, wskazując numer wpisu, a także dzień, miesiąc i rok oraz godzinę i minutę dokonanego wpisu.

Art. 95zt. Rejestr Pełnomocnictw na Przyszłość zawiera:

- 1) numer wpisu;
- 2) datę oraz godzinę i minutę dokonania wpisu;
- 3) datę oraz miejsce sporządzenia aktu pełnomocnictwa na przyszłość;
- 4) imię i nazwisko notariusza oraz siedzibę jego kancelarii, a jeżeli akt pełnomocnictwa na przyszłość sporządziła osoba zastępująca notariusza - również imię i nazwisko tej osoby;
- 5) dane, o których mowa w art. 95zr § 1 pkt 3-6 i 8;
- 6) oświadczenie, o pełnomocnika na przyszłość, o którym mowa w art. 33 ustawy z dnia ... o wyrównywaniu szans osób z niepełnosprawnościami;
- 7) oświadczenie pełnomocnika na przyszłość, o którym mowa w art. 34 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia ... o wyrównywaniu szans osób z niepełnosprawnościami.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Art. 95zu. Rejestr Pełnomocnictw na Przyszłość jest jawny w zakresie danych, o których mowa w art. 95zt pkt 1 i 3-7.

Strona | 37

Art. 95zw. § 1. Krajowa Rada Notarialna:

- 1) tworzy system teleinformatyczny w celu prowadzenia Rejestru Pełnomocnictw na Przyszłość,
- 2) zapewnia notariuszom, sądom oraz podmiotom uprawnionym na podstawie odrębnych przepisów dostęp do tego systemu w celu przeglądania danych nim objętych;
- 3) zapewnia dostęp do tego systemu w celu przeglądania danych nim objętych, o których mowa w art. 95zu;
- 4) zapewnia pełnomocnikom na przyszłość dostęp do tego systemu w celu wprowadzania danych, o których mowa w art. 95zt pkt 6 i 7;
- 5) zapewnia ochronę danych zgromadzonych w Rejestrze Pełnomocnictw na Przyszłość przed nieuprawnionym dostępem, przetwarzaniem oraz zmianą lub utratą.

§ 2. Dane weryfikowane za pomocą kwalifikowanego certyfikatu podpisu elektronicznego zapewniają dostęp do Rejestru Pełnomocnictw na Przyszłość.

§ 3. Krajowa Rada Notarialna udostępnia w systemie teleinformatycznym informacje, o których mowa w art. 95zu.

§ 4. Za wpisy dokonywane w Rejestrze Pełnomocnictw na Przyszłość notariusz pobiera opłatę, którą przekazuje Krajowej Radzie Notarialnej.

§ 5. W przypadku wpisów dokonywanych przez notariusza opłatę, o której mowa w § 3, notariusz pobiera od stron czynności notarialnej podlegającej wpisowi do Rejestru Pełnomocnictw na Przyszłość. Notariusz uzależnia dokonanie czynności od uprzedniego uiszczenia należnej opłaty.

§ 6. Wpisy, o których mowa w art. 95zt pkt 6 i 7, są wolne od opłat.

§ 7. Minister Sprawiedliwości, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Notarialnej, określi, w drodze rozporządzenia, sposób uiszczania i wysokość opłat za wpisy dokonywane w Rejestrze Pełnomocnictw na Przyszłość przez notariusza, mając na względzie wysokość kosztów administracyjnych prowadzenia Rejestru Pełnomocnictw na Przyszłość oraz jego niedochodowy charakter i niezbędny rozwój.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Art. 95zx. 1. Niezarejestrowany w Rejestrze Pełnomocnictw na Przyszłość akt pełnomocnictwa na przyszłość nie wywołuje skutków w stosunkach z osobami trzecimi.

Strona | 38

2. Domniemywa się, że Rejestr Pełnomocnictw na Przyszłość obejmuje aktualne i zupełne dane dotyczące udzielonych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej pełnomocnictw na przyszłość.”.

Art. ... W ustawie z dnia 7 stycznia 1993 r. o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży (Dz.U. z 2022 r. poz. 1575) w art. 4a ust. 4 otrzymuje brzmienie:

„4. Do przerywania ciąży wymagana jest pisemna zgoda kobiety. W przypadku małoletniej wymagana jest pisemna zgoda jej przedstawiciela ustawowego. W przypadku małoletniej powyżej 13 roku życia wymagana jest również pisemna zgoda tej osoby. W przypadku małoletniej poniżej 13 roku życia wymagana jest zgoda sądu opiekuńczego, a małoletnia ma prawo do wyrażenia własnej opinii.”.

Art. .... W ustawie z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2022 r. poz. 2123 i 2220) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) uchyla się art. 16;
- 2) uchyla się art. 20;
- 3) w art. 21 w ust. 1 w zdaniu pierwszym skreśla się wyrazy „lub ubezwłasnowolniona całkowicie”;
- 4) w art. 22:
  - a) w ust. 3 skreśla się wyrazy „lub ubezwłasnowolnionej całkowicie”;
  - b) w ust. 4 skreśla się wyrazy „lub osoby pełnoletniej całkowicie ubezwłasnowolnionej”;
- 5) w art. 36 w ust. 1 skreśla się wyrazy „, w tym również osoba ubezwłasnowolniona,”;
- 6) w art. 38:
  - a) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

„3. Przyjęcie do domu pomocy społecznej osoby małoletniej następuje za pisemną zgodą jej przedstawiciela ustawowego. Przedstawiciel ustawowy wyraża zgodę po uzyskaniu zezwolenia sądu opiekuńczego właściwego ze względu na miejsce zamieszkania osoby małoletniej.”,

Strona | 39

b) w ust. 4 w zdaniu pierwszym skreśla się wyrazy „lub osoby pełnoletniej całkowicie ubezwłasnowolnionej”;

7) w art. 41 w ust. 1 skreśla się wyrazy „, w tym również osoba ubezwłasnowolniona,”;

8) w art. 42 skreśla się zdanie drugie;

9) w art. 46 uchyla się ust. 3a.

Art. .... W ustawie z dnia 22 czerwca 1995 r. o zakwaterowaniu Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2022 r. poz. 1623) w art. 45 w ust. 3 pkt 3 otrzymuje brzmienie:

„3) osobę niepełnosprawną w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 100),”.

Art. .... W ustawie z dnia 5 lipca 1996 r. o doradztwie podatkowym (Dz. U. z 2021 r. poz. 2117) w art. 10 w ust. 1a uchyla się pkt 3.

Art. .... W ustawie z dnia 5 grudnia 1996 r. o zawodach lekarza i lekarza dentysty (Dz.U. z 2022 r. poz. 1731 i 1733) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 7 w ust. 2j skreśla się pkt 4;

2) w art. 14 skreśla się pkt 2;

3) w art. 23a w ust. 1 skreśla się pkt 2;

4) w art. 25 uchyla się ust. 5 i 6;

5) w art. 32:

a) ust. 4 uchyla się,

b) w ust. 6 skreśla się wyrazy „, osoba ubezwłasnowolniona”;

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

6) w art. 34 w ust. 3 i 6 skreśla się wyrazy „, ubezwłasnowolnionego”;

Art. .... W ustawie z dnia 21 listopada 1996 r. o muzeach (Dz. U. z 2022 r. poz. 385) w art. 19 w ust. 4 uchyla się pkt 4.

Strona | 40

Art. .... W ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. - Kodeks postępowania karnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 1375, 1855 i 2582) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 51 § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Jeżeli pokrzywdzonym jest małoletni, prawa jego wykonuje przedstawiciel ustawowy albo osoba, pod której stałą pieczęć pokrzywdzony pozostaje.”;

2) art. 76 otrzymuje brzmienie:

„Art. 76. Jeżeli oskarżony jest nieletni, jego przedstawiciel ustawowy lub osoba, pod której pieczęć oskarżony pozostaje, może podejmować na jego korzyść wszelkie czynności procesowe, a przede wszystkim wnosić środki zaskarżenia, składać wnioski oraz ustanowić obrońcę.”;

3) w art. 185e po § 5 dodaje się § 6 w brzmieniu:

„§ 6. W przypadku wątpliwości, czy świadek ma problemy z komunikacją werbalną, sąd może zwrócić się do lokalnego zespołu AAC lub regionalnego ośrodka AAC opinii na temat kompetencji komunikacyjnych osoby o złożonych potrzebach w komunikowaniu się.”.

Art. .... W ustawie z dnia 21 sierpnia 1997 r. - Prawo o ustroju sądów wojskowych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2250) w art. 41b:

1) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Sąd dyscyplinarny może zawiesić w czynnościach służbowych sędziego, przeciwko któremu wszczęto postępowanie dyscyplinarne.”;

2) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Zawieszenie w czynnościach sędziego pociąga za sobą skutki zawieszenia w czynnościach służbowych na podstawie przepisów o dyscyplinie wojskowej.”

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Art. .... W ustawie z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa (Dz. U. z 2022 r. poz. 2651 i 2707 oraz z 2023 r. poz. 180, 326 i 511) w art. 29 w § 2 uchyla się pkt 3.

Strona | 41

Art. ... W ustawie z dnia 18 grudnia 1998 r. o pracownikach sądów i prokuratury (Dz.U. z 2018 r. poz. 577) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 12 uchyla się ust. 3;

2) w art. 12b:

a) w ust. 1 skreśla się pkt 1,

b) w ust. 6 skreśla się wyrazy „oddalenia lub odrzucenia wniosku o ubezwłasnowolnienie albo umorzenia postępowania o ubezwłasnowolnienie”.

Art. .... W ustawie z dnia 9 listopada 2000 r. o repatriacji (Dz. U. z 2022 r. poz. 1105) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 3c ust. 1b otrzymuje brzmienie:

„1b. Pełnomocnik wydaje decyzję w sprawie przyznania miejsca w ośrodku po przedstawieniu przez konsula wyrażonej na piśmie zgody osób, o których mowa w ust. 1 i 1a, na umieszczenie w ośrodku. W przypadku osoby małoletniej zgodę wyraża jej rodzic lub opiekun prawny.”;

2) w art. 10 b ust. 5 otrzymuje brzmienie:

„5. Wniosek, o którym mowa w ust. 1, w imieniu osoby małoletniej składają jej rodzice lub opiekunowie prawni albo jedno z rodziców lub jeden z opiekunów prawnych.”;

3) w art. 16a ust. 7 otrzymuje brzmienie:

„7. Wniosek, o którym mowa w ust. 2, w imieniu osoby małoletniej składają jej rodzice lub opiekunowie prawni albo jedno z rodziców lub jeden z opiekunów prawnych.”.

Art. .... W ustawie z dnia 8 czerwca 2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów (Dz. U. z 2019 r. poz. 1026) w art. 11 uchyla się pkt 3.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Art. .... W ustawie z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz. U. z 2022 r. poz. 172, 1561 i 2456) w art. 14 w ust. 2 pkt 2 otrzymuje brzmienie:

„2) małoletniego, osoby z niepełnosprawnością w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 100) oraz osoby sprawującej nad nim opiekę i wspólnie z nim zamieszkałej.”.

Art. .... W ustawie z dnia 27 lipca 2001 r. - Prawo o ustroju sądów powszechnych (Dz. U. z 2023 r. poz. 217) w art. 129:

1) § 1 otrzymuje brzmienie:

„§ 1. Sąd dyscyplinarny może zawiesić w czynnościach służbowych sędziego, przeciwko któremu wszczęto postępowanie dyscyplinarne, a także jeżeli wydaje uchwałę zezwalającą na pociągnięcie sędziego do odpowiedzialności karnej.”;

2) § 3 otrzymuje brzmienie:

„§ 3. Sąd dyscyplinarny, zawieszając sędziego w czynnościach służbowych, obniża w granicach od 25% do 50% wysokość jego wynagrodzenia na czas trwania tego zawieszenia.”.

Art. .... W ustawie z dnia 6 września 2001 r. - Prawo farmaceutyczne (Dz. U. z 2022 r. poz. 2301) w art. 37i w ust. 1 uchyla się pkt 1.

Art. ... W ustawie z dnia 30 sierpnia 2002 r. - Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2023 r. poz. 259 i 803) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 6 dotychczasową treść oznacza się jako § 1 i dodaje się § 2 i 3 w brzmieniu:

„§ 2. Pouczenia dla stron z niepełnosprawnościami powinny być dostosowane do szczególnych potrzeb wynikających z danej niepełnosprawności, w szczególności do złożonych potrzeb w komunikowaniu się tych osób. W razie potrzeby sąd administracyjny korzysta z usług tłumacza PJM/SJM, tłumacza-przewodnika SKOGN, partnera komunikacyjnego lub specjalisty AAC.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

§ 3. Wszelkie pouczenie w formie pisemnej, o których mowa w tej ustawie powinny być dostosowane do szczególnych potrzeb osób z różnymi niepełnosprawnościami, w tym o złożonych potrzebach w komunikowaniu się, w szczególności powinny zostać przygotowane w tekście łatwym do czytania i zrozumienia (ETR).”;

Strona | 43

2) art. 38 otrzymuje brzmienie:

„Art. 38. Za stronę, która z jakiegokolwiek przyczyny nie może się podpisać, podpisuje pełnomocnictwo osoba przez nią upoważniona, z wymienieniem przyczyny, dla której strona sama się nie podpisała.”;

3) art. 46 po § 2d dodaje się § 2e w brzmieniu:

„§ 2e. W piśmie można wskazać złożone potrzeby w komunikowaniu się, w tym potrzebę korzystania z pouczeń, o których mowa w art. 5 § 2 i 3.”;

4) w art. 94:

a) § 2 otrzymuje brzmienie:

„§ 2. Przewodniczący może zarządzić przeprowadzenie posiedzenia jawnego przy użyciu urządzeń technicznych umożliwiających jego przeprowadzenie na odległość (posiedzenie zdalne).”;

b) po § 2 dodaje się § 3 w brzmieniu:

„§ 3. Posiedzenie zdalne przeprowadza się przy użyciu urządzeń technicznych, o których mowa w § 2, z jednoczesnym bezpośrednim przekazem obrazu i dźwięku, z tym że osoby w nim uczestniczące, w tym członkowie składu orzekającego, nie muszą przebywać w budynku sądowym.”;

5) w art. 106 po § 5 dodaje się § 6 w brzmieniu:

„§ 6. W przypadku strony będącej osobą z niepełnosprawnością, w szczególności osobą o złożonych potrzebach w komunikowaniu się, sąd może zdecydować o udziale tłumacza PJM/SJM, tłumacza-przewodnika SKOIGN, partnera komunikacyjnego osoby o złożonych potrzebach w komunikowaniu się, specjalisty AAC lub z wykorzystaniem sprzętu wspierającego komunikację celem wsparcia tej osoby w wykonaniu uprawnień przewidzianych w § 1 i 2.”.

Art. .... W ustawie z dnia 28 lutego 2003 r. - Prawo upadłościowe (Dz. U. z 2022 r. poz. 1520) w art. 125 ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

„3. Przepis ust. 1 stosuje się odpowiednio, gdy rozdzielnosc majątkowa powstała z mocy prawa w ciągu roku przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości w wyniku rozvodu albo separacji, chyba że pozew lub wniosek w sprawie został złożony co najmniej dwa lata przed dniem złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości. Rozwiedzony małżonek upadłego albo małżonek upadłego może w drodze powództwa lub zarzutu żądać uznania rozdzielnosci majątkowej za skuteczną w stosunku do masy upadłości, jeżeli w chwili powstania rozdzielnosci majątkowej nie wiedział o istnieniu podstawy do ogłoszenia upadłości, a powstanie rozdzielnosci majątkowej nie doprowadziło do pokrzywdzenia wierzycieli. Powództwo wnosi się do sądu upadłościowego. Sąd może zabezpieczyć powództwo przez ustanowienie zakazu zbywania lub obciążania mienia, które stanowiło majątek wspólny małżonków.”

Art. .... W ustawie z dnia 14 marca 2003 r. o referendum ogólnokrajowym (Dz. U. z 2020 r. poz. 851) w art. 3 w ust. 2 uchyla się pkt 3.

Art. .... Ustawa z dnia 13 czerwca 2003 r. o udzielaniu cudzoziemcom ochrony na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. 2022 r. poz. 1264 i 1383 oraz z 2023 r. poz. 185) w art. 89ib ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. Dokument podróży przewidziany w Konwencji Genewskiej dla małoletniego może odebrać jeden z rodziców lub opiekunów. Małoletni, który ukończył 13 lat, odbiera ten dokument osobiście, w obecności przynajmniej jednego z rodziców lub opiekunów.”

Art. .... W ustawie z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 i 2270 oraz z 2022 r. poz. 1, 66, 1079, 1692, 1700, 1812, 1967, 2127 i 2140) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 53a otrzymuje brzmienie:

„Art. 53a. 1. Wynagrodzenie asystenta prawnego ustanowionego przez sąd i pełnomocnika wspierającego w stosunku miesięcznym nie może być niższe niż 10% i nie może być wyższe niż 50% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw, bez wypłat nagród z zysku, ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego za okres poprzedzający dzień przyznania wynagrodzenia.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

2. Udzielenie świadczeń w postaci wynagrodzenia asystenta prawnego i pełnomocnika wspierającego nie wymaga przeprowadzenia rodzinnego wywiadu środowiskowego oraz wydania decyzji administracyjnej.”;

2) w art. 55:

a) w ust. 2e w zdaniu pierwszym skreśla się wyrazy „, a gdy jest on osobą ubezwłasnowolnioną całkowicie, również jego przedstawicielowi ustawowemu”;

b) w ust. 2g skreśla się wyrazy „, w tym również mieszkaniec ubezwłasnowolniony”;

3) w art. 68:

a) w ust. 2d w zdaniu pierwszym skreśla się wyrazy „, a gdy jest ona osobą ubezwłasnowolnioną całkowicie, również jej przedstawicielowi ustawowemu”;

b) w ust. 2f skreśla się wyrazy „, w tym również osoba ubezwłasnowolniona”;

4) w art. 68a w pkt 1 skreśla się lit. f;

5) uchyla się art. 68c.

Art. .... W ustawie z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2561, 2674 i 2770 oraz z 2023 r. poz. 605) w art. 32b w ust. 4 w pkt 1 lit. f otrzymuje brzmienie:

„f) w przypadku gdy świadczeniobiorcą jest osoba małoletnia, całkowicie ubezwłasnowolniona lub niezdolna do świadomego wyrażenia zgody - nazwisko i imię (imiona) przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta, oraz adres jego miejsca zamieszkania”.

Art. .... W ustawie z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (Dz. U. z 2022 r. poz. 1125) w art. 96 w ust. 1 uchyla się pkt 9a.

Art. .... W ustawie z dnia 29 lipca 2005 r. o obrocie instrumentami finansowymi (Dz. U. z 2023 r. poz. 646) w art. 131 uchyla się pkt 2.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Art. .... W ustawie z dnia 14 lipca 2006 r. o wjeździe na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, pobycie oraz wyjeździe z tego terytorium obywateli państw członkowskich Unii Europejskiej i członków ich rodzin (Dz. U. z 2021 r. poz. 1697) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 21 w ust. 2 skreśla się pkt 2;

2) w art. 29 ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W przypadku gdy zaświadczenie o zarejestrowaniu pobytu obywatela UE zostało wydane osobie małoletniej, która nie ukończyła 13. roku życia do dnia jego odbioru, odbioru zaświadczenia dokonuje odpowiednio rodzic albo opiekun prawny, po okazaniu ważnego dokumentu potwierdzającego jego tożsamość.”;

3) w art. 29a:

a) ust. 2 otrzymuje brzmienie:

„2. W przypadku gdy karta pobytowa została wydana osobie małoletniej, która nie ukończyła 13. roku życia do dnia jej odbioru, odbioru karty pobytowej dokonuje odpowiednio rodzic albo opiekun prawny, po okazaniu ważnego dokumentu potwierdzającego jego tożsamość.”;

b) w ust. 3 skreśla się wyrazy „ubezwłasnowolnionej całkowicie”;

4) w art. 33 w ust. 6 skreśla się pkt 2;

5) w art. 49 w ust. 2 skreśla się pkt 2;

6) w art. 65e:

a) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„3. W przypadku gdy zaświadczenie o zarejestrowaniu pobytu lub karta pobytowa zostały wydane osobie małoletniej, która nie ukończyła 13. roku życia do dnia ich odbioru, odbioru zaświadczenia o zarejestrowaniu pobytu lub karty pobytowej dokonuje odpowiednio rodzic albo opiekun prawny, po okazaniu ważnego dokumentu potwierdzającego jego tożsamość.”;

b) w ust. 4 skreśla się wyrazy „osobie ubezwłasnowolnionej”;

7) w art. 65f w ust. 5 skreśla się pkt 2;

8) w art. 65k:

a) ust. 3 otrzymuje brzmienie:

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

„3. W przypadku gdy dokument, o którym mowa w ust. 1 lub 2, został wydany osobie małoletniej, która nie ukończyła 13. roku życia do dnia jej odbioru, odbioru dokumentu potwierdzającego prawo stałego pobytu lub karty stałego pobytu dokonuje odpowiednio rodzic albo opiekun prawny, po okazaniu ważnego dokumentu potwierdzającego jego tożsamość.”,

b) w ust. 4 skreśla się wyrazy „ubezwłasnowolnionej całkowicie”;

9) w art. 651 w ust. 5 skreśla się pkt 2.

Art. .... W ustawie z dnia 8 września 2006 r. o Państwowym Ratownictwie Medycznym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1720, 1733) w art. 10 w ust. 13 uchyla się pkt 4.

Art. .... W ustawie z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz.U. z 2022 r. poz. 1029, 1260, 1261, 1783, 1846 i 2185) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 17:

a) w ust. 2 skreśla się wyrazy „ , całkowicie ubezwłasnowolnionego”,

b) w ust. 3 skreśla się wyrazy „ , osoba ubezwłasnowolniona”;

2) w art. 22 w ust. 2 w zdaniu drugim skreśla się wyrazy „ , całkowicie ubezwłasnowolnionego”;

3) w art. 25 w ust. 1 w pkt 1 w lit. f skreśla się wyrazy „ , całkowicie ubezwłasnowolniona”.

Art. .... W ustawie z dnia 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. z 2022 r. poz. 217) w art. 40 w ust. 1 uchyla się pkt 2.

Art. .... W ustawie z dnia 6 sierpnia 2010 r. o dowodach osobistych (Dz.U. z 2022 r. poz. 671) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 46 w ust. 1 skreśla się pkt 4c;

2) uchyla się art. 49a;

3) w art. 50 w ust. 3 skreśla się pkt 5a;

4) w art. 51 w ust. 1 skreśla się pkt 6.

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

Art. ... W ustawie z dnia 5 stycznia 2011 r. - Kodeks wyborczy (Dz. U. z 2022 r. poz. 1277, 2418, z 2023 r. poz. 497) w art. 10 w § 2 uchyla się pkt 3.

Strona | 48

Art. .... W ustawie z dnia 4 lutego 2011 r. - Prawo prywatne międzynarodowe (Dz. U. z 2023 r. poz. 503) w art. 13 uchyla się ust. 2.

Art. .... W ustawie z dnia 15 lipca 2011 r. o zawodach pielęgniarki i położnej (Dz. U. z 2022 r. poz. 2702, 2705 oraz z 2023 r. poz. 185) w art. 35a w ust. 11 uchyla się pkt 5.

Art. .... W ustawie z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (Dz. U. z 2023 r. poz. 519) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 77 w ust. 1a uchyla się pkt 2;
- 2) w art. 105 ust. 3 uchyla się pkt 2;
- 3) w art. 202 ust. 3 uchyla się pkt 2;
- 4) w art. 400a w część wspólna otrzymuje brzmienie:

„- oraz członkom rodziny lub opiekunowi prawnemu tego cudzoziemca, w przypadku osoby małoletniej, świadczenia z zakresu pomocy socjalnej, opieki medycznej i psychologicznej.”.

Art. .... W ustawie z dnia 25 czerwca 2015 r. o leczeniu niepłodności (Dz. U. z 2020 r. poz. 442) w art. 31 w ust. 1 pkt 7 otrzymuje brzmienie:

„7) jeżeli kandydatem na dawcę jest małoletni, pobranie komórek rozrodczych może być dokonane za zgodą wyrażoną w formie pisemnej albo na złożony w formie pisemnej wniosek jego przedstawiciela ustawowego; w przypadku gdy kandydatem na dawcę jest małoletni powyżej lat trzynastu, wymagana jest także jego zgoda wyrażona w formie pisemnej.”.

Art. .... W ustawie z dnia 25 czerwca 2015 r. - Prawo konsularne (Dz. U. 2023 r. poz. 199) w art. 112 pkt otrzymuje brzmienie:

Ministerstwo Rodziny
i Polityki Społecznej

Państwowy Fundusz
Rehabilitacji Osób
Niepełnosprawnych

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

„5) w związku z dochodzeniem roszczeń alimentacyjnych lub roszczeń z tytułu opieki nad małoletnimi obywatelami polskimi;”.

Strona | 49

Art. .... W ustawie z dnia 5 sierpnia 2015 r. o opiniodawczych zespołach sądowych specjalistów (Dz. U. poz. 1418, z 2017 r. poz. 1139 oraz z 2018 r. poz. 416) w art. 17 uchyla się pkt 2.

Art. .... W ustawie z dnia 28 stycznia 2016 r. - Prawo o prokuraturze (Dz.U. z 2022 r. poz. 1247, 1259 i 2582 oraz z 2023 r. poz. 240) w art. 151 w § 1 skreśla się wyrazy „, a także wtedy gdy został złożony do właściwego sądu wniosek o ubezwłasnowolnienie”.

Art. .... W ustawie z dnia 27 października 2017 r. o podstawowej opiece zdrowotnej (Dz.U. z 2022 r. poz. 2527) w art. 10 w ust. 3 w pkt 1 w lit. i skreśla się wyrazy „lub całkowicie ubezwłasnowolniona”.

Art. ... W ustawie z dnia 22 marca 2018 r. o komornikach sądowych (Dz.U. z 2023 r. poz. 590) wprowadza się następujące zmiany:

1) w art. 18:

- a) w ust. 1 skreśla się pkt 2,
- b) w ust. 8 skreśla się pkt 3;

2) w art. 20 w ust. 1 skreśla się pkt 5;

3) w art. 50 w ust. 1 skreśla się wyrazy „albo ubezwłasnowolnienia”;

4) w art. 99:

- a) w ust. 1 skreśla się pkt 2,
- b) w ust. 4 skreśla się pkt 2;

5) w art. 100 skreśla się pkt 4;

6) w art. 142 w ust. skreśla się pkt 2;

7) w art. 143 skreśla się pkt 2;

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

8) w art. 146 w ust. 1 skreśla się pkt 4.

Art. .... W ustawie z dnia 10 grudnia 2020 r. o zawodzie farmaceuty (Dz. U. z 2022 r. poz. 1873) w art. 21 w ust. 1 uchyla się pkt 2.

Art. .... W ustawie z dnia 9 czerwca 2022 r. o wspieraniu i resocjalizacji nieletnich (Dz. U. z 2022 r. poz. 1700 oraz z 2023 r. poz. 289) w art. 40 ust. 6 otrzymuje brzmienie:

„6. Jeżeli pokrzywdzonym jest małoletni lub ubezwłasnowolniony, jego prawa wykonuje przedstawiciel ustawowy, a gdy taki pokrzywdzony nie ma przedstawiciela ustawowego, jego prawa wykonuje osoba, pod której stałą pieczęć pokrzywdzony faktycznie pozostaje.”.

Art. .... W ustawie z dnia 15 września 2022 r. o medycynie laboratoryjnej (Dz. U. poz. 2280) w art. 74 w ust. 1 uchyla się pkt 1.

Art. .... W ustawie z dnia 1 grudnia 2022 r. o zawodzie ratownika medycznego oraz samorządzie ratowników medycznych (Dz. U. z 2022 r. poz. 2705) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 16 uchyla się pkt 2;
- 2) w art. 31 w ust. 1 uchyla się pkt 1;
- 3) w art. 53 w ust. 2 w pkt 1 lit. f otrzymuje brzmienie:

„f) imię (imiona) i nazwisko przedstawiciela ustawowego, jego numer telefonu oraz adres jego miejsca zamieszkania, w przypadku gdy pacjentem jest osoba małoletnia lub niezdolna do świadomego wyrażenia zgody;”.

Art. .... W ustawie z dnia 9 marca 2023 r. o Krajowej Sieci Onkologicznej (Dz. U. poz. 650) wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w art. 20 w ust. 4 w pkt 1 lit. d otrzymuje brzmienie:

„d) w przypadku gdy świadczeniobiorcą jest osoba małoletnia lub niezdolna do świadomego wyrażenia zgody - imię (imiona) i nazwisko przedstawiciela ustawowego

„Aktywni niepełnosprawni – narzędzia wsparcia samodzielności osób niepełnosprawnych”

albo opiekuna faktycznego w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta (Dz. U. z 2022 r. poz. 1876, 2280 i 2705 oraz z 2023 r. poz. 605) oraz adres jego miejsca zamieszkania,”;

2) w art. 40 w ust. 4 w pkt 1 lit. d otrzymuje brzmienie:

„d) w przypadku gdy świadczeniobiorcą jest osoba małoletnia lub niezdolna do świadomego wyrażenia zgody - imię (imiona) i nazwisko przedstawiciela ustawowego albo opiekuna faktycznego w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta oraz adres jego miejsca zamieszkania,”.

